Program Wychowawczo-Profilaktyczny
Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Lubatowej
w roku szkolnym 2026/2027

Spis treści

1. Preambuła…….. ……..2
2. Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości wsparcia udzielanego uczniom w szkole…….……...…..3
3. Wdrażanie zmian wynikających z Reformy26 oraz rozwijanie samodzielności, odpowiedzialności i sprawczości uczniów ...……...……...8
4. Szkoła miejscem budowania odpowiedzialności społecznej oraz postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych……..13
5. Bezpieczeństwo w społeczności szkolnej ……22
6. Budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz integracja zespołów klasowych……...30
7. Edukacja zdrowotna – kształtowanie zdrowych nawyków, promowanie aktywności fizycznej i umiejętności dbania o zdrowie……..34
8. Hiena cyfrowa i aktywność offline – bezpieczne, krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych oraz sztucznej inteligencji…..…45
9. Zdrowie psychiczne, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom behawioralnym…….60
10. **C**iekawość, aktywność poznawcza i sprawczość uczniów – rozwijanie zainteresowań, samodzielności, wytrwałości i odpowiedzialności za własny rozwój……..70
11. Wspieranie przez szkołę wychowawczej i profilaktycznej roli rodziny……...73

Preambuła

Program wychowawczo – profilaktyczny został opracowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy środowiska szkolnego oraz diagnozy czynników chroniących i czynników ryzyka z uwzględnieniem wytycznych polityki oświatowej nakreślonej przez Ministra Edukacji Narodowej na rok szk. 2026/2027, charakterystyki współczesnych czasów, w których dorastają dzieci i młodzież.

Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na złożeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny.

Poniższy dokument jest propozycją gotowych działań, które mają za zadanie wspomagać i kształtować prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Ich celem jest zapobieganie pojawieniu się i rozwojowi danego niekorzystnego zjawiska w konkretnej sytuacji i grupie społecznej, jak też promowanie alternatywnych, pozytywnych postaw i zjawisk, form spędzania czasu w stosunku do tych, które usiłuje się wyeliminować.

W społeczności szkolnej należy wyróżnić wiele symptomów, które mogą wskazywać na istnienie problemów. Działania profilaktyczne pozwalają stworzyć odpowiedni wzór zachowań społecznych, które przyczyniają się do obniżenia prawdopodobieństwa pojawienia się negatywnego zjawiska. Naszym zadaniem jest dostarczanie silnych pozytywnych wzorców i przeżyć, wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, rozwijanie posiadanych przez nich zdolności oraz wspieranie ambitnych postaw.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lubatowej jest miejscem zdobywania rzetelnej wiedzy i umiejętności tak, aby jego absolwenci mogli bez przeszkód kontynuować naukę w wybranych typach szkół, ale też miejscem, w którym czują się bezpiecznie i lubią przebywać. Uczniowie mogą tutaj rozwijać swoje talenty korzystając z szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, którą rozwijają wspólnie z nauczycielami. Zajęcia programowe pozwalają rozwijać się jak najlepiej każdemu młodemu człowiekowi, niezależnie od jego kondycji fizycznej, również uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dzieci i młodzież doceniają wartość wysiłku intelektualnego, widzą sens w pracy nad własnym rozwojem, uczą się odpowiedzialności i współpracy w grupie. Biorą udział w projektach edukacyjnych. Nauczyciele dostosowują metody i formy pracy do możliwości i potrzeb uczniów. W ramach działań środowiskowych, prowadzona jest pomoc uczniom wymagającym szczególnej opieki socjalnej i dydaktycznej, uczący wspierają rodziców w procesie wychowywania poprzez realizację szeroko pojętej profilaktyki.

Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości wsparcia udzielanego uczniom w szkole

Jednym z priorytetowych zadań szkoły jest zapewnienie każdemu uczniowi jak najlepszych warunków do nauki, rozwoju osobistego i społecznego oraz osiągania sukcesów edukacyjnych. Szkoła powinna być miejscem, w którym wszyscy uczniowie – niezależnie od swoich możliwości, zdolności, pochodzenia czy indywidualnych potrzeb – otrzymują wsparcie adekwatne do swoich predyspozycji. Podnoszenie jakości kształcenia oznacza zarówno dbałość o wysoki poziom merytoryczny zajęć, jak i zapewnienie odpowiednich narzędzi i metod pracy dostosowanych do różnorodnych potrzeb wychowanków. Szczególne znaczenie ma tu także rozwijanie kompetencji kluczowych, w tym językowych, cyfrowych i społecznych, kompetencji fundamentalnych i przekrojowych, krytycznego myślenia, współpracy, samodzielności i sprawczości uczniów, a także zapewnienie odpowiedniego wsparcia uczniom ze zróżnicowanymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym uczniom z doświadczeniem migracji. Dzięki kompleksowemu wsparciu szkoła pełni rolę środowiska sprzyjającego nie tylko zdobywaniu wiedzy, ale również rozwijaniu umiejętności życiowych, budowaniu relacji, poczucia własnej wartości i odpowiedzialności za proces uczenia się. Podnoszeniu jakości kształcenia służy także stosowanie oceniania kształtującego, przekazywanie uczniom konstruktywnej informacji zwrotnej oraz wykorzystywanie metod projektowych, interdyscyplinarnych i opartych na uczeniu się przez działanie.

Cele programu:

1. Zapewnienie wszystkim uczniom równego dostępu do edukacji wysokiej jakości.
2. Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów, w tym kompetencji fundamentalnych i przekrojowych, krytycznego myślenia, współpracy, kreatywności i umiejętności rozwiązywania problemów, niezbędnych do dalszej edukacji i funkcjonowania we współczesnym świecie.
3. Zapewnienie dostępnego i zindywidualizowanego wsparcia uczniom ze zróżnicowanymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz doświadczeniem migracji.
4. Poszerzanie oferty edukacyjnej szkoły o zajęcia rozwijające zainteresowania i talenty uczniów oraz umożliwiające im podejmowanie własnych inicjatyw.
5. Podnoszenie jakości pracy szkoły poprzez współpracę z instytucjami zewnętrznymi (poradnie, organizacje edukacyjne, biblioteki, instytucje kultury).
6. Kształtowanie samodzielności, sprawczości i odpowiedzialności uczniów za własny proces uczenia się.
7. Promowanie idei uczenia się przez całe życie.

8. Wzmacnianie roli nauczycieli jako przewodników i mentorów wspierających rozwój indywidualny każdego ucznia oraz udzielających mu konstruktywnej informacji zwrotnej.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
Rozwijanie zainteresowań czytelniczych, językowych, kulturowych i historycznych uczniów oraz umożliwienie im poznawania dziedzictwa narodowego i europejskiego.	- Organizowanie zajęć, projektów i przedsięwzięć rozwijających zainteresowania czytelnicze, językowe, historyczne i kulturowe uczniów; - Systematyczne wzbogacanie zasobów biblioteki szkolnej;	Dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciel biblioteki;	Cały rok szkolny	Cała społeczność szkolna
	Przykłady: Realizowanie klasowych i szkolnych projektów czytelniczych, językowych, historycznych, artystycznych i kulturowych; Organizowanie lekcji czytelniczych, akcji czytelniczych, spotkań autorskich i prezentacji książek; Zapoznanie uczniów, nauczycieli z podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2026/2027 oraz zmianami wynikającymi z Reformy26. Kompas Jutra.			
Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniami z doświadczeniem migracji, z uwzględnieniem ich potrzeb językowych, edukacyjnych, adaptacyjnych i emocjonalnych, oraz przygotowanie nauczycieli do wdrażania zmian wynikających z Reformy26.	- Spotkanie ze specjalistami np. z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej; - Szkolenie/ e-szkolenie.	Dyrektor szkoły, pedagog, nauczyciele języków obcych;	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
	Przykłady: Monitorowanie środowiska pod kątem rozpoznawania potrzeb uczniów z doświadczeniem migracji; Prowadzenie przez wychowawcę i nauczycieli własnej, pogłębionej analizy w celu dostosowania odpowiednich technik nauczania względem ucznia z doświadczeniem migracji; Utrzymywanie stałego kontaktu z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, która udziela nauczycielom wsparcia przy indywidualizowaniu procesu kształcenia zgodnie z rozpoznanymi potrzebami rozwojowymi,			

	edukacyjnymi i językowymi ucznia.			
Wspieranie uczniów w świadomym planowaniu ścieżki edukacyjnej i zawodowej, rozwijanie kompetencji niezbędnych na rynku pracy oraz przygotowanie do podejmowania odpowiedzialnych decyzji edukacyjnych i zawodowych. Rozwijanie myślenia analitycznego, logicznego i krytycznego oraz umiejętności rozwiązywania problemów i weryfikowania informacji pochodzących z różnych źródeł. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie oceniania wspierającego proces uczenia się, w szczególności oceniania kształtującego, formułowania informacji zwrotnej oraz monitorowania indywidualnych postępów uczniów. Wdrażanie nowoczesnych i aktywizujących metod kształcenia, w tym pracy projektowej, kształcenia interdyscyplinarnego,	- Spotkania z ekspertami z różnych branż i przedstawicielami rynku pracy, - Warsztaty, treningi i gry edukacyjne dotyczące planowania kariery, - Lekcje wychowawcze poświęcone rozwijaniu kompetencji życiowych i zawodowych - Materiały szkoleniowe, literatura przedmiotu, - Konsultacje z doradcą zawodowym, - Szkolenie/ e-szkolenie.	Dyrektor szkoły, doradca zawodowy	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
	Przykłady: Organizowanie zajęć z doradcą zawodowym i psychologiem szkolnym dotyczących wyboru szkoły i zawodu. Współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, uczelniami, szkołami ponadpodstawowymi i lokalnymi przedsiębiorstwami. Organizowanie spotkań z przedstawicielami różnych zawodów, wizyt studyjnych, dni otwartych oraz targów edukacyjnych i zawodowych. Wdrażanie projektów i warsztatów rozwijających kompetencje kluczowe uczniów, w tym umiejętności			

eksperymentowania i uczenia się przez działanie. Prowadzenie zajęć kreatywnych, rozwijających zdolności i umiejętności uczniów oraz umożliwiających im podejmowanie własnych inicjatyw. Doskonalenie kompetencji metodycznych i cyfrowych nauczycieli, w tym umiejętności odpowiedzialnego i poprawnego metodycznie wykorzystywania technologii cyfrowych oraz narzędzi opartych na sztucznej inteligencji. Poprawne metodycznie i odpowiedzialne wykorzystywanie przez nauczycieli nowoczesnych technologii, w tym narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, oraz zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej w celu podnoszenia jakości kształcenia. Wsparcie nauczycieli w rozwijaniu kompetencji fundamentalnych i przekrojowych uczniów	miękkie i przedsiębiorczość. Indywidualne konsultacje dla uczniów potrzebujących dodatkowego wsparcia w wyborze ścieżki edukacyjnej lub zawodowej. Rozwiązywanie zadań o charakterze interdyscyplinarnym, łączących matematykę, przyrodę, języki obce i nowe technologie; Wprowadzanie elementów programowania, kodowania i analizy danych w procesie dydaktycznym; Kształtowanie umiejętności czytania ze zrozumieniem i analizy informacji z różnych źródeł (teksty, wykresy, dane statystyczne); Zachęcanie nauczycieli do korzystania z nowych pomocy, e-szkolenia. Korzystanie z różnorodnych źródeł informacji; Wykorzystanie narzędzi i materiałów dostępnych w sieci, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji; Rozwijanie zainteresowań (oglądaniem i uczestniczeniem) w różnych programach kulturalnych przeznaczonych dla widowni dziecięcej; Prowadzenie dodatkowych zajęć z wykorzystaniem sprzętu zakupionego w ramach projektu „ Laboratoria przyszłości”; Udział nauczycieli w programie Canva dla Szkół; Wprowadzenie do programu nauczania przykładów inicjatyw edukacyjnych, które pomogą walczyć z dezinformacją i rozwiną umiejętność krytycznego myślenia; Projekty edukacyjne, w których uczniowie analizują różne źródła informacji i prezentują wyniki swoich badań; Promowanie uczenia się przez całe życie poprzez kampanie informacyjne i edukacyjne skierowane do różnych grup wiekowych; Wdrażanie projektów badawczych wspólnie z innymi instytucjami, które połączą teorię z praktyką i pozwolą na rozwój innowacyjnych rozwiązań. Realizowanie projektów interdyscyplinarnych i tygodni projektowych rozwijających współpracę, samodzielność, ciekawość oraz sprawczość uczniów. Wykorzystywanie doświadczeń, eksperymentów, obserwacji i działań praktycznych jako sposobu rozwijania aktywności poznawczej uczniów. Stosowanie oceniania kształtującego, samooceny, oceny koleżeńskiej oraz informacji zwrotnej wspierającej

w szczególności z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach programu: „Laboratoria przyszłości”. Wspieranie rozwoju umiejętności zawodowych oraz umiejętności uczenia się przez całe życie.	dalszy rozwój ucznia.

Wdrażanie zmian wynikających z Reformy26 oraz rozwijanie samodzielności, odpowiedzialności i sprawczości uczniów

Jednym z podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2026/2027 jest wspieranie szkół we wdrażaniu zmian wynikających z Reformy26. Kompas Jutra, ukierunkowanych na tworzenie szkoły wymagającej, wspierającej i przyjaznej rozwojowi ucznia. Założenia reformy dotyczą nie tylko procesu dydaktycznego, lecz także podejmowanych przez szkołę działań wychowawczych i profilaktycznych. Ich celem jest tworzenie środowiska, które łączy przekazywanie rzetelnej wiedzy z rozwijaniem kompetencji przekrojowych, umiejętności praktycznych, samodzielności oraz poczucia wpływu uczniów na własny rozwój.

Szkoła wymagająca stawia przed uczniami jasne, ambitne, ale możliwe do osiągnięcia cele, zachęcając ich do podejmowania wysiłku i odpowiedzialności za proces uczenia się. Szkoła wspierająca rozpoznaje zróżnicowane potrzeby i możliwości uczniów, udziela im konstruktywnej informacji zwrotnej oraz pomaga w przezwyciężaniu trudności i rozwijaniu indywidualnego potencjału. Szkoła przyjazna rozwojowi zapewnia bezpieczeństwo, dobre relacje, poczucie przynależności oraz możliwość popełniania błędów i wyciągania z nich wniosków bez obawy przed ośmieszeniem czy wykluczeniem.

Szczególne znaczenie ma rozwijanie sprawczości uczniów, rozumianej jako przekonanie, że ich decyzje, wybory i działania mają znaczenie. Uczniowie powinni mieć możliwość podejmowania inicjatyw, współdecydowania w sprawach dotyczących życia klasy i szkoły, planowania własnej pracy oraz oceniania jej efektów. Ważne jest również kształtowanie odpowiedzialności za własne zachowanie, podejmowane decyzje, proces uczenia się i współpracę z innymi. Działania szkoły powinny rozwijać umiejętność kierowania sobą, organizowania pracy indywidualnej i zespołowej, rozwiązywania problemów, komunikowania się oraz radzenia sobie z błędami, trudnościami i niepowodzeniami.

Cele programu:

1. Wdrażanie założeń Reformy26. Kompas Jutra w działaniach dydaktycznych, wychowawczych i profilaktycznych szkoły.
2. Tworzenie szkoły wymagającej, wspierającej i przyjaznej rozwojowi każdego ucznia.
3. Rozwijanie samodzielności, odpowiedzialności i sprawczości uczniów w procesie uczenia się oraz w codziennym funkcjonowaniu.
4. Kształtowanie odpowiedzialności uczniów za podejmowane decyzje, własne zachowanie, rozwój i wykonywane zadania.

5. Rozwijanie kompetencji przekrojowych, w szczególności krytycznego i kreatywnego myślenia, rozwiązywania problemów, współpracy, komunikowania się oraz kierowania sobą.
6. Doskonalenie umiejętności planowania, organizowania, monitorowania i podsumowywania własnej pracy.
7. Stwarzanie uczniom możliwości podejmowania inicjatyw, dokonywania wyborów oraz aktywnego uczestniczenia w życiu klasy i szkoły.
8. Rozwijanie umiejętności współpracy, rozwiązywania konfliktów i przyjmowania odpowiedzialności za realizację wspólnych zadań.
9. Wzmacnianie motywacji do nauki, podejmowania wysiłku i wytrwałości w dążeniu do wyznaczonych celów.
10. Kształtowanie umiejętności konstruktywnego radzenia sobie z błędami, trudnościami i niepowodzeniami.
11. Rozpoznawanie zróżnicowanych potrzeb, możliwości i zainteresowań uczniów oraz zapewnianie im odpowiedniego wsparcia.
12. Budowanie bezpiecznego środowiska opartego na wzajemnym szacunku, dobrych relacjach, poczuciu przynależności i współodpowiedzialności za społeczność szkolną.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Rozwijanie u uczniów samodzielności, odpowiedzialności i sprawczości.	- pogadanki, - warsztaty, - gry edukacyjne, - metoda dramy, odgrywanie scenek, - praca indywidualna i zespołowa, - projekty uczniowskie.	Dyrektor szkoły, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog, opiekun SU.	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie szkoły
	Przykłady: ● Prowadzenie zajęć dotyczących planowania czasu, wyznaczania celów, podejmowania wysiłku i radzenia sobie z trudnościami. ● Organizowanie warsztatów rozwijających umiejętność planowania pracy, dzielenia zadań na etapy i ustalania kolejności działań. ● Wprowadzenie kart „Mój cel – moje działania – mój postęp” służących planowaniu i ocenianiu własnej pracy. ● Powierzanie uczniom odpowiedzialnych ról podczas pracy zespołowej oraz podsumowywanie sposobu wykonania powierzonych obowiązków. ● Prowadzenie zajęć metodą dramy rozwijających umiejętność podejmowania decyzji i przewidywania ich			

	konsekwencji. ● Stwarzanie uczniom możliwości zgłaszania własnych pomysłów, dokonywania wyborów i realizowania inicjatyw klasowych oraz szkolnych.			
1. Rozwijanie umiejętności współpracy i odpowiedzialności za pracę zespołu	- praca zespołowa, zadania problemowe, ćwiczenia integracyjne, metoda dramy, odgrywanie scenek, dyskusje, rozmowy podsumowujące, pomoc koleżeńska, inicjatywy klasowe i szkolne.	Wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, psycholog, pedagog specjalny, opiekun SU	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: ● Tworzenie zespołów uczniowskich z jasno określonym podziałem ról, zasadami współpracy i sposobami podejmowania decyzji. ● Organizowanie rozmów podsumowujących przebieg współpracy, napotkane trudności oraz sposoby ich rozwiązywania. ● Podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu uczniów z pracy zespołowej i umożliwiających każdemu aktywny udział. ● Wdrażanie samooceny i oceny pracy zespołowej dotyczącej zaangażowania, komunikacji, podziału zadań i osiągniętych rezultatów. ● Prowadzenie zajęć rozwijających umiejętność rozpoznawania przyczyn konfliktów i konstruktywnego ich rozwiązywania. ● Wspólne planowanie i realizowanie inicjatyw na rzecz klasy, szkoły lub społeczności lokalnej. ● Organizowanie pomocy koleżeńskiej wspierającej uczniów w wykonywaniu zadań, nadrabianiu zaległości i pokonywaniu trudności.			
1. Rozpoznawanie potrzeb rozwojowych i emocjonalno-społecznych uczniów oraz udzielanie odpowiedniego wsparcia.	- obserwacje, rozpoznawanie potrzeb, rozmowy, ankiety; - rozmowy indywidualne, konsultacje, - zajęcia wspierające, - filmy edukacyjne, prezentacje; - pomoc psychologiczno-pedagogiczna, spotkania ze	Dyrektor szkoły, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog.	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie

	specjalistami, współpraca z instytucjami zewnętrznymi.			
	Przykłady: ● Rozpoznawanie potrzeb rozwojowych i emocjonalno-społecznych uczniów na podstawie obserwacji, rozmów, dokumentacji oraz informacji uzyskanych od uczniów i rodziców. ● Organizowanie spotkań nauczycieli i specjalistów w celu planowania, koordynowania i monitorowania udzielanego uczniom wsparcia. ● Dostosowywanie materiałów edukacyjnych i sposobów przekazywania treści do indywidualnych potrzeb oraz możliwości uczniów. ● Umożliwianie uczniom prezentowania wiedzy i umiejętności w różnych formach, odpowiednio do ich możliwości i rodzaju wykonywanego zadania. ● Prowadzenie indywidualnych konsultacji dotyczących trudności w nauce, relacjach, samopoczuciu i organizacji własnej pracy.			
1. Budowanie bezpiecznego, wspierającego i przyjaznego środowiska uczenia się	- kontrakty klasowe, - warsztaty integracyjne, - dramy, ćwiczenia, - mediacje rówieśnicze	Dyrektor szkoły, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog oraz opiekun SU	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: ● Opracowanie kontraktów klasowych określających zasady komunikacji, współpracy, wzajemnej pomocy i rozwiązywania konfliktów. ● Organizowanie warsztatów integracyjnych rozwijających wzajemne poznanie, współpracę, aktywne słuchanie i udzielanie pomocy. ● Prowadzenie zajęć metodą dramy rozwijających empatię oraz umiejętność wspierającego reagowania na błędy i trudności innych osób. ● Utworzenie skrzynki pytań i problemów umożliwiającej uczniom zgłaszanie potrzeb, trudności, wątpliwości i propozycji. ● Prowadzenie mediacji rówieśniczych i rozmów naprawczych wspierających konstruktywne rozwiązywanie			

	konfliktów. ● Organizowanie kampanii szkolnych promujących szacunek, życzliwość, współpracę i reagowanie na wykluczenie. ● Tworzenie w szkole miejsc i momentów sprzyjających wyciszeniu, odpoczynkowi i regulowaniu emocji. ● Przeprowadzanie anonimowych ankiet dotyczących poczucia bezpieczeństwa, przynależności i możliwości uzyskania pomocy.			
1.Współpraca z rodzicami i opiekunami uczniów.	- spotkania z wychowawcami, dzielenie się wiedzą oraz umiejętnościami, doświadczeniami, - materiały edukacyjne, indywidualne spotkania/ konsultacje, - spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym,	Dyrektor szkoły, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny i psycholog.	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Rodzice i opiekunowie uczniów
	Przykłady: ● Organizowanie warsztatów dla rodziców dotyczących wspierania samodzielności i odpowiedzialności dziecka bez nadmiernego wyręczania. ● Prowadzenie spotkań ze specjalistami dotyczących motywowania dzieci, stawiania realnych wymagań i udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej. ● Prowadzenie indywidualnych konsultacji służących rozpoznawaniu potrzeb i trudności ucznia oraz ustalaniu wspólnych działań wspierających. ● Przekazywanie rodzicom informacji o sposobach rozpoznawania trudności emocjonalnych i społecznych oraz dostępnych formach pomocy. ● Włączanie rodziców w planowanie spójnych działań rozwijających samodzielność, odpowiedzialność, systematyczność i umiejętność radzenia sobie z niepowodzeniami.			

Szkoła miejscem budowania odpowiedzialności społecznej oraz postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych

Szkoła jest miejscem, w którym uczniowie uczą się funkcjonowania we wspólnocie, poznają swoje prawa i obowiązki, rozwijają poczucie przynależności oraz zdobywają doświadczenia przygotowujące ich do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Kształtowanie postaw patriotycznych i obywatelskich obejmuje poznawanie historii, tradycji, języka, symboli narodowych oraz dziedzictwa kulturowego Polski, regionu i społeczności lokalnej. Patriotyzm wyraża się również w codziennej trosce o dobro wspólne, poszanowaniu praw innych osób, odpowiedzialnym wykonywaniu obowiązków, dbaniu o środowisko naturalne i przestrzeń publiczną oraz podejmowaniu działań służących społeczności szkolnej i lokalnej. Ważne jest rozwijanie umiejętności prowadzenia dialogu, wyrażania własnego zdania, szanowania odmiennych poglądów i współdziałania mimo występujących różnic.

Budowanie odpowiedzialności społecznej wymaga wzmacniania więzi, wzajemnego zaufania, solidarności oraz gotowości do udzielania pomocy. Uczniowie powinni mieć możliwość podejmowania inicjatyw, uczestniczenia w działalności samorządu uczniowskiego, wolontariacie i przedsięwzięciach na rzecz innych osób. Istotne jest także przeciwdziałanie wykluczeniu, dyskryminacji, stereotypom, uprzedzeniom i mowie nienawiści oraz kształtowanie postawy szacunku wobec różnorodności.

Odporna społeczność szkolna potrafi współpracować, pokojowo rozwiązywać konflikty oraz odpowiedzialnie reagować na trudności, zagrożenia

i sytuacje kryzysowe. Dlatego działania szkoły powinny obejmować rozwijanie znajomości zasad bezpieczeństwa, sposobów udzielania pomocy oraz umiejętności korzystania ze wsparcia innych osób i instytucji. Uczniowie powinni być nie tylko odbiorcami podejmowanych działań, lecz także ich współtwórcami, mającymi realny wpływ na życie klasy, szkoły i najbliższego otoczenia.

Cele programu:

1. Rozwijanie poczucia przynależności do klasy, szkoły, społeczności lokalnej, narodu i państwa.
2. Kształtowanie szacunku dla historii, języka, tradycji, symboli narodowych oraz dziedzictwa narodowego, regionalnego i lokalnego.
3. Rozwijanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych.
4. Kształtowanie odpowiedzialności za dobro wspólne, bezpieczeństwo własne i innych osób oraz stan środowiska naturalnego.

5. Rozwijanie samorządności uczniowskiej, aktywności obywatelskiej i poczucia wpływu na życie społeczności szkolnej.
6. Zachęcanie uczniów do podejmowania inicjatyw oraz angażowania się w wolontariat i działania na rzecz innych osób.
7. Budowanie więzi, wzajemnego zaufania, solidarności i gotowości do udzielania pomocy.
8. Rozwijanie umiejętności współpracy, prowadzenia dialogu, wyrażania własnego zdania i poszanowania poglądów innych osób.
9. Kształtowanie kultury osobistej oraz odpowiedzialnego i życzliwego zachowania w szkole i poza nią.
10. Przeciwdziałanie wykluczeniu, dyskryminacji, stereotypom, uprzedzeniom i mowie nienawiści.
11. Rozwijanie umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów i poszukiwania rozwiązań uwzględniających potrzeby różnych osób.
12. Przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego zachowania oraz współdziałania w sytuacjach zagrożenia i kryzysu.
13. Wzmacnianie współpracy szkoły z rodzicami, instytucjami i środowiskiem lokalnym.
14. Rozpoznawanie potrzeb społeczności szkolnej oraz ocenianie skuteczności podejmowanych działań wychowawczych i profilaktycznych.

<table>
<tr><th>Zadanie</th><th>Sposób realizacji</th><th>Odpowiedzialny</th><th>Termin oraz częstotliwość</th><th>Odbiorca</th></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Rozpoznawanie i monitorowanie poczucia przynależności, spójności oraz potrzeb społeczności szkolnej</td><td>- badania ankietowe, obserwacje, rozmowy, analiza dokumentacji danych szkolnych;
- opracowanie działań profilaktycznych i wychowawczych.</td><td>Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog</td><td>Cały rok szkolny/wg potrzeb</td><td>Cała społeczność szkolna</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Przeprowadzenie rozmów z przedstawicielami samorządu uczniowskiego;
• Analiza frekwencji, konfliktów, przypadków wykluczenia, przemocy i izolacji uczniów;
• Analiza udziału uczniów w samorządzie, wolontariacie, uroczystościach i projektach szkolnych;
• Rozpoznanie potrzeb uczniów nowych, powracających, z doświadczeniem migracji, z niepełnosprawnościami lub wymagających dodatkowego wsparcia.</td></tr>
</table>

1. Rozwijanie samorządności i sprawczości obywatelskiej uczniów.	- godziny wychowawcze, - e-lekcje, - godziny wychowawcze, debaty, konsultacje uczniowskie, praca samorządu uczniowskiego, inicjatywy uczniowskie, spotkania z przedstawicielami społeczności lokalnej.	Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: • Opracowanie klasowych kontraktów współpracy pomiędzy uczniami oraz uczniami i nauczycielem; • Prowadzenie debat i konsultacji uczniowskich; • Umożliwienie uczniom zgłaszania propozycji zmian dotyczących życia szkoły - zapewnienie uczniom dostępnych sposobów zgłaszania propozycji dotyczących życia szkoły; • Prowadzenie skrzynki pomysłów i wniosków uczniowskich; • Udział uczniów w planowaniu uroczystości, wydarzeń i projektów; • Organizowanie budżetu uczniowskiego, mini-grantów albo szkolnego konkursu na inicjatywę uczniowską; • Organizowanie spotkań z przedstawicielami samorządu lokalnego; • Rozwijanie umiejętności wyrażania własnego stanowiska z poszanowaniem poglądów innych osób.			
1. Uświadamianie istoty przynależności do narodu. 2. Prowadzenie zajęć dotyczących symboli narodowych, ich historii i znaczenia. . Uczenie właściwego zachowania podczas wykonywania hymnu oraz uroczystości państwowych.	- debata, - godzina wychowawcza, - broszury informacyjne, - plakaty, postery.	Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: • Prowadzenie zajęć mających na celu uświadomienie swojej przynależności narodowej. • „Polska biało-czerwona” – zajęcia poświęcone symbolom narodowym, ich historii, znaczeniu oraz szacunku do nich; • „Patriotyzm i jego znaczenia współcześnie” – uczniowie przygotowują plakaty uzasadniające, że patriotyzm ma znaczenie w dzisiejszych czasach;			

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">

- Poznawanie podstaw wartości obywatelskich – prowadzenie rozmów i ćwiczeń dotyczących takich wartości obywatelskich jak wolność, odpowiedzialność, solidarność, demokracja, przestrzeganie praw człowieka, pokój, prawdomówność i poszanowanie poglądów innych osób;
- Podczas godziny wychowawczej prowadzenie debat na takie tematy jak np.:
  - kim jest współczesny patriota i jak zmienił się obraz postrzegania patriotyzmu na przestrzeni lat?,
  - jakie znaczenie mają współcześnie polskie symbole narodowe i w jaki sposób należy okazywać im szacunek,
  - Polska naszą Ojczyzną – za co cenimy nasz kraj i Polaków,
  - miejsce Polski w Europie i Unii Europejskiej,
  - „Prawa i obowiązki obywatela”,
  - „Za co jesteśmy odpowiedzialni jako członkowie wspólnoty?”,
  - „Czy można być patriotą i jednocześnie obywatelem świata?”;
  - „Jak rozmawiać o Polsce mimo różnicy poglądów?”.

</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Rozwijanie poczucia przynależności do społeczności lokalnej oraz szacunku dla dziedzictwa narodowego, regionalnego i kulturowego.
2. Promowanie społeczności lokalnej.
3. Poznawanie historii miasta, gminy, dzielnicy lub regionu.
4. Poznawanie lokalnych tradycji, obrzędów, legend i miejsc pamięci.</td><td>- wykłady, warsztaty,
- tworzenie filmików,
- sesja plakatowa,
- publikacje.</td><td>Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele</td><td>Cały rok szkolny/wg potrzeb</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">

Przykłady:

- Uczniowie zapoznają się z lokalnymi mitami, oraz historią założenia miasta/gminy;
- Uczniowie nagrywają historie starszych mieszkańców wsi i przygotowują z nich filmiki o swojej miejscowości.
- Nagrywanie wywiadów dotyczących historii miejscowości i życia jej dawnych mieszkańców;
- Obchodzenie w szkole uroczystości tj.:
  - wieczór andrzejkowy,
  - Święto Konstytucji 3 Maja,
  - Święto Niepodległości,
  - Dzień Patrona Szkoły,
  - Dzień Edukacji Narodowej,
  - Wigilia klasowa,

</td></tr>
</table>

	○ Mikołajki, ○ obchodzenie rocznicy śmierci Jana Pawła II, ○ inne uroczystości upamiętniające ludzi będących wzorami do naśladowania ○ „Tydzień z historią” – uczniowie pracując w grupach przygotowują plakaty na temat dawnych obrzędów i zwyczajów ludowych tj. Święto Marzanny, Zielone Świątki, Śmigus-dyngus, Kolęda, Pastorałka, Noc Kupały, Dożynki, Pisanki, Katarzynki, Dziady, Zaduszki, itp. • Zachęcanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w konkursach lokalnych, wojewódzkich i krajowych z tematów związanych z poprawną polszczyzną oraz historią naszego kraju; • Emisja polskich filmów historycznych tj.: ○ „Popiełuszko. Wolność jest w nas” w reżyserii Rafała Wieczyńskiego, 2007 rok, ○ „Akcja pod Arsenałem” w reżyserii Jana Łomnickiego z 1977, ○ „Virtuti” w reżyserii Jacka Butrymowicza z 1989, uczniowie dokonują analizy odnosząc się do ówczesnych stosunków politycznych, obyczajowych i ekonomicznych. ○ „Tajemnica Westerplatte” w reżyserii Pawła Chochlewy z 2013, uczniowie dokonują analizy konfliktu postaw pomiędzy majorem Sucharskim a jego podwładnych kapitanem Dąbrowskim. • Podczas zajęć muzycznych uczniowie zapoznają się z pieśniami patriotycznymi, które później prezentowane są podczas akademii; • Zorganizowanie konkursu związanego z wiedzą na temat tradycji ludowych / tradycji Polskich; • Poznanie charakteru i znaczenia działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK). Nauczyciele zachęcają uczniów do założenia książeczek PTTK oraz czynnego podróżowania po polskich szlakach turystycznych; • Szkoła organizuje warsztaty, podczas których uczniowie poznają różnorodne kultury, tradycje i języki swoich rówieśników. Uczniowie mogą przygotowywać prezentacje o kulturze i dziedzictwie swoich rodzin, dzieląc się nimi z klasą, co sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i szacunkowi; • Nauczyciele organizują projekt całoroczny pod hasłem „kolory świata”. Celem projektu jest prezentacja różnych aspektów kultur obecnych w ich społeczności. W programie mogą znaleźć się występy taneczne, pokazy kulinarne, wystawy sztuki oraz gry i zabawy charakterystyczne dla różnych kultur; • Uczniowie szkoły uczestniczą w lokalnych wydarzeniach takich jak jarmarki, odpusty, czy inne okazje, które prezentują społeczność lokalną. Mogą to być występy artystyczne, targi rękodzieła, pokazy filmów dokumentalnych o regionie oraz panele dyskusyjne na temat rozwoju lokalnego.

<table>
<tr><td rowspan="2">1. Poznawanie historii lokalnej społeczności.
2. Rozwijanie idei wolontariatu szkolnego.
3. Organizowanie pomocy koleżeńskiej.
4. Organizowanie działań międzypokoleniowych.</td><td>- wycieczki do muzeów,
- wycieczki do miejsc związanych z legendami lokalnymi lub miejskimi,
- spotkania z mieszkańcami DPS (wywiady, wspólna aktywność, itp.).</td><td>Wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog</td><td>Cały rok szkolny/wg potrzeb</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Szkoła promuje aktywny udział uczniów w życiu społeczności szkolnej i lokalnej oraz prezentuje i docenia działania podejmowane na rzecz innych osób, z poszanowaniem dobrowolnego i bezinteresownego charakteru wolontariatu:
Angażowanie młodych ludzi w pracę samorządu szkolnego i/lub inne formy aktywności działających na terenie szkoły tj. gazetka szkolna, kółko polonistyczne, kółko matematyczne, radiowęzeł, harcerstwo i inne;
Zajęcia organizowane w lokalnym domu pomocy społecznej (DPS):
uczniowie (pracujący w parach) mają za zadanie przeprowadzić wywiad z wybranym mieszkańcem DPS. Zadanie ma na celu zaznajomienie się z historią życia danej osoby, odkrycie jak dana miejscowość wyglądała wcześniej, jakie były codzienne aktywności mieszkańców, kim była osoba z którą przeprowadzają wywiad, itp. Wywiady są prowadzone za zgodą uczestników, z poszanowaniem ich prywatności, godności, prawa do odmowy odpowiedzi oraz decyzji dotyczącej wykorzystania i upublicznienia materiału,
uczniowie, za zgodą właściwych osób i instytucji oraz zgodnie z przyjętymi w szkole zasadami, przygotowują działania charytatywne odpowiadające na rozpoznane potrzeby.
Zapoznawanie uczniów z dorobkiem kulturowym regionu i jego wpływom na kraj – uczniowie organizują zajęcia historyczne, polonistyczne pt. „szlakiem sławnej osoby”, która kiedyś mieszkała w ich miejscowości, czy istotnych dziejów historii, które odgrywały się na tej ziemi. Zajęcia polegają na odwiedzaniu miejsc, które związane są z historią oraz opowiadanie o nich swoim rówieśnikom;
Uczniowie odwiedzają miejsca związane z lokalnymi mitami oraz zapoznają się z miejscowymi legendami;
Uczniowie zapoznają się z legendami miejskimi i starają się dociec kiedy i w jaki sposób one powstały;
Angażowanie uczniów w prace samorządowe.</td></tr>
</table>

1. Włączanie nowych uczniów i przeciwdziałanie izolacji społecznej.	- program adaptacyjny dla nowych oraz powracających uczniów oraz reagowanie w sytuacji izolacji uczniów i/lub grupy.	Dyrektor szkoły, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog	Wg potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: • Prowadzenie programu adaptacyjnego dla nowych uczniów; • Wyznaczenie opiekuna koleżeńskiego; • Zapoznanie nowego ucznia z zasadami, przestrzenią i osobami udzielającymi pomocy; • Bieżące monitorowanie procesu adaptacji poprzez obserwacje, rozmowy z uczniem i rodzicami oraz wymianę informacji między wychowawcą i specjalistami; • Organizowanie działań integracyjnych oraz tworzenie uczniom warunków do dobrowolnego dzielenia się informacjami o swoich potrzebach, zainteresowaniach i doświadczeniach, z poszanowaniem prawa do prywatności i odmowy wypowiedzi; • Zapewnienie uczniom i rodzicom zrozumiałych informacji o zasadach funkcjonowania szkoły, dostępnych formach pomocy i osobach, do których można zwrócić się o wsparcie; w razie potrzeby zapewnienie wsparcia językowego lub specjalistycznego; • Uwzględnianie potrzeb uczniów z doświadczeniem migracji; • Prezentowanie różnych tradycji rodzinnych i kulturowych podczas tygodnia kulturowego; • Niezwłoczne reagowanie na sygnały izolowania, odrzucenia, dyskryminowania lub wykluczania ucznia oraz obejmowanie wsparciem ucznia i zespołu klasowego; • Zapewnienie dodatkowego wsparcia uczniom wymagającym dodatkowego wsparcia ze względu na ich potrzeby rozwojowe, edukacyjne, emocjonalne, społeczne lub komunikacyjne.			
1. Współpraca z rodzicami i środowiskiem lokalnym na rzecz budowania więzi, odpowiedzialności społecznej i bezpieczeństwa.	- szkolenia, - broszury informacyjne, - spotkania z rodzicami / opiekunami uczniów, - nawiązanie współpracy z instytucjami, organizacjami	Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele klas, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy, rodzice i opiekunowie uczniów oraz przedstawiciele środowiska lokalnego

	zewnętrznymi.			
	Przykłady: • Nawiązanie ścisłej współpracy z lokalnymi ośrodkami kultury; • Szkolenia dla nauczycieli na temat stosowania podczas swoich zajęć technik aktywizujących pracę uczniów; • Wspólne promowanie wolontariatu i aktywności społecznej; • Współpraca z bibliotekami, muzeami, domami kultury, samorządem terytorialnym, organizacjami społecznymi i służbami; • Zachęcanie rodziców do udziału w wydarzeniach szkolnych, obywatelskich, kulturalnych i patriotycznych; • Uświadomienie opiekunom jak wielkie znaczenie w życiu dzieci i młodzieży ma posiadanie oraz przestrzeganie ustalonych wspólnie reguł postępowania oraz panujących w danej społeczności wartości i norm zachowania. konieczne jest również uzmysłowienie słuchaczom istotności konsekwentnego reagowania w sytuacji nieprzestrzegania przez młodych ludzi zasad; • Podczas spotkania z rodzicami, osoba przygotowana w temacie (psycholog, pedagog) prezentuje wychowawcom konsekwencje wynikające z nieprzestrzegania samodzielnie ustalonych zasad przez ich twórców – najczęściej rodziców / nauczycieli. Konieczne jest uświadomienie opiekunom, że wyznaczone zasady powinny obowiązywać każdą ze stron, należy być w tym konsekwentnym. • Zachęcenie rodziców / opiekunów uczniów do czynnego udziału w życiu szkoły, uczestnictwie w uroczystościach szkolnych oraz wyjściach kulturalnych – nauczyciele informują dorosłych o planowanych wydarzeniach podczas spotkania z rodzicami, za pośrednictwem strony internetowej szkoły, wysyłając im maila z informacją bądź bezpośrednio. Na początku roku szkolnego wychowawcy podsumowują pracę w poprzednim okresie oraz zapoznają dorosłych z planowanymi aktywnościami dodatkowymi dla uczniów. Nauczyciele / wychowawcy zachęcają dorosłych do dzielenia się z nimi własnymi pomysłami na urozmaicenie zajęć fakultatywnych dla uczniów oraz umożliwiają im czynne angażowanie się w pracę szkoły (np. podczas wyjść poza teren placówki dorośli pełnią funkcję opiekunów dzieci); • Szkoła zachęca dorosłych do udziału w organizowanych przez szkołę uroczystościach / akademiach szkolnych (o charakterze patriotycznym czy świątecznym); • Konsultowanie z rodzicami potrzeb społeczności szkolnej; • Informowanie rodziców o planowanych działaniach; • Zachęcanie rodziców do udziału w wydarzeniach szkolnych, obywatelskich, kulturalnych i patriotycznych;			

	• Zapraszanie rodziców do współtworzenia wybranych projektów; • Wykorzystywanie wiedzy, doświadczeń i kompetencji rodziców; • Organizowanie spotkań dotyczących budowania odpowiedzialności, więzi i bezpieczeństwa.			
1. Przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego zachowania w sytuacjach zagrożenia i kryzysu.	- wykłady, warsztaty ćwiczenia, broszury informacyjne.	Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog szkolny, pedagog specjalny	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: • Zapoznawanie uczniów z zasadami alarmowania i wzywania pomocy; • Rozpoznawanie sytuacji wymagających interwencji osoby dorosłej lub odpowiednich służb; • Ćwiczenie właściwych reakcji podczas zagrożeń występujących w szkole, domu i przestrzeni publicznej; • Kształtowanie odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych; • Uczenie reagowania na przemoc, krzywdzenie, zagubienie, wypadek lub nagłe pogorszenie stanu zdrowia; • Przypominanie numeru alarmowego 112 i zasad przekazywania informacji dyspozytorowi; • Ćwiczenie zasad ewakuacji zgodnie z procedurami szkoły; • Rozwijanie umiejętności współpracy, zachowania spokoju i korzystania z wiarygodnych komunikatów w sytuacji kryzysowej; • Zapoznawanie uczniów z osobami, miejscami i instytucjami udzielającymi pomocy; • Prowadzenie dostosowanych do wieku zajęć z pierwszej pomocy.			

Bezpieczeństwo w społeczności szkolnej

Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i wszystkim członkom społeczności szkolnej jest jednym z podstawowych zadań szkoły. Podejmowane działania wychowawcze i profilaktyczne służą tworzeniu bezpiecznego środowiska nauki, pracy i rozwoju zarówno na terenie szkoły, jak i podczas wycieczek, wyjść, zawodów oraz innych zajęć organizowanych poza jej terenem. Działania te obejmują rozpoznawanie zagrożeń, kształtowanie bezpiecznych zachowań, przygotowanie do reagowania w sytuacjach trudnych i kryzysowych oraz współpracę z rodzicami i instytucjami wspierającymi szkołę.

Celem prowadzonych przez nas działań jest:

1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią;
2. Rozpoznawanie zagrożeń i zachowań ryzykownych oraz podejmowanie odpowiednich działań wychowawczych, profilaktycznych i interwencyjnych.
3. Profilaktyka zachowań ryzykownych;
4. Intensyfikacja wspólnych (przy współpracy rodziców i nauczycieli) działań wychowawczych;
5. Kształtowanie umiejętności bezpiecznych zachowań i radzenie sobie w sytuacjach skomplikowanych i trudnych;
6. Budowanie schematów reagowania w sytuacjach kryzysowych;
7. Rozpoznawanie i przeciwdziałanie wykluczeniu, izolowaniu, odrzuceniu rówieśniczemu oraz wycofaniu społecznemu uczniów.
8. Przedstawienie bądź przypomnienie panujących w szkole zasad i norm postępowania;
9. Kształtowanie wzajemnego szacunku, kultury osobistej i odpowiedzialności w relacjach pomiędzy wszystkimi członkami społeczności szkolnej.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią. 2. Badanie poczucia bezpieczeństwa w szkole.	- Badanie ewaluacyjne, interpretacja uzyskanych wyników oraz dobranie odpowiednich działań wychowawczo-profilaktycznych; - Spotkania informacyjne.	Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Cała społeczność szkolna
	Przykłady: • Badanie dotyczące poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów; • Zapoznanie / przypomnienie uczniom, nauczycielom, dyrekcji oraz rodzicom / opiekunom uczniów zasad i reguł bezpieczeństwa obowiązujących na terenie szkoły; • Przekazywanie informacji na temat możliwych form pomocy, dostępności pomocy psychologiczno - pedagogicznej, ważnych adresów, telefonów instytucji pomocowych; • Utrwalanie przekonania, że można polegać na nauczycielach; • Dyżury nauczycieli na terenie szkoły oraz przy wejściach i w miejscach newralgicznych; • Organizacja spotkań edukacyjnych na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w sieci i podczas wycieczek szkolnych; • Warsztaty z pierwszej pomocy i zachowań w sytuacjach zagrożenia (pożar, wypadek, ewakuacja); • Ćwiczenia ewakuacyjne i praktyczne scenariusze reagowania w sytuacjach kryzysowych.			
1. Rozwijanie praktycznych umiejętności udzielania pierwszej pomocy oraz odpowiedzialnego reagowania w sytuacjach wypadku i zagrożenia.	- Uroczystości szkolne, apele; - Spotkania ze specjalistami, pracownikami służb medycznych i/lub paramedycznych; - Warsztaty, lekcje wychowawcze, - e-lekcje.	Nauczyciele, wychowawcy, nauczyciel edukacji zdrowotnej, nauczyciele wychowania fizycznego, pielęgniarka szkolna oraz zaproszeni specjaliści.	Cały rok szkolny/wg potrzeb	Uczniowie

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">Przykłady:
Prowadzenie uświadamiających spotkań / apeli informacyjnych dla uczniów, które przybliżą im i pomogą zrozumieć zasady bezpieczeństwa oraz komfortowego przebywania na terenie szkoły. Poza przypomnieniem i usystematyzowaniem wiedzy uczniów na temat zasad wynikających z regulaminu szkolnego oraz norm społecznych, warto poruszyć również temat wpływu warunków w jakich przebywają: np. ciągłe przebywanie w sferze hałasu, nieprzewietrzonych pomieszczeniach, nieodpowiednio doświetlonych pomieszczeniach, itp.;
Uświadomienie uczniom zagrożeń wynikających z kontaktowania się z osobami obcymi bez zgody i wiedzy dorosłych;
Pakiet lekcji przeprowadzony przez przedstawicieli służb medycznych, ratowników medycznych, bądź przygotowanego w tym temacie nauczyciela – zasady zachowania podczas wypadku, udzielanie pierwszej pomocy.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Zapobieganie problemom i zachowaniom problemowym u dzieci.
2. Profilaktyka zachowań agresywnych, przemoczonych oraz cyberprzemocy.
3. Przeciwdziałanie zażywaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.</td><td>- Spotkania ze specjalistami np. funkcjonariusze policji, straży pożarnej, pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- E-lekcje.</td><td>Pedagog, psycholog, nauczyciel edukacji zdrowotnej</td><td>Cały rok Szkolny/wg potrzeb</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Zapoznanie uczniów z regulaminami, zasadami, programami, planami obowiązującymi na terenie szkoły;
Zajęcia profilaktyczne dotyczące szkodliwości używek;
Prowadzenie lekcji na temat agresji, tolerancji, niepełnosprawności;
Organizowanie szeregu lekcji poświęconych nauce odmawiania oraz realnej zdolności oceny zajęcia polegające na wzmacnianiu samooceny u uczniów, odkrywanie swoich mocnych stron oraz potencjału charakteru;
Kształtowanie wspierającego środowiska szkolnego, promowanie zachowań fair play, pracy wolontaryjnej;</td></tr>
</table>

	• Podejmowanie odpowiednich działań wychowawczych i interwencyjnych w przypadku naruszania przez uczniów zasad współżycia społecznego i obowiązujących norm. • Spotkanie z pracownikami Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej.			
1 Usprawnienie oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań szkoły w sytuacjach zagrożenia. 2. Wypracowanie jednolitych metod współpracy między rodzicami a szkołą. 3. Rozwiązywanie kryzysów rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży m.in. związanych z eurosieroctwem, rodzinami niepełnymi, rodzinami wielodzietnymi, przemocą w rodzinie, nałogami w rodzinie, itp. 4. Zapoznanie uczniów ze Standardami Ochrony Małoletnich. Monitorowanie i egzekwowanie przestrzegania Standardów Ochrony Małoletnich w szkole. 5. Szkolenie nauczycieli z zakresu korzystania i egzekwowania Standardów Ochrony Małoletnich.	-Udział w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych; - Spotkania z rodzicami grupowo i indywidualnie; - Spotkania informacyjne ze Specjalistami; - Materiały informacyjne, broszury.	Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog	Cały rok szkolny/ wg potrzeb	Nauczyciele, wychowawcy, specjaliści szkolni, pracownicy szkoły oraz rodzice i opiekunowie uczniów
	Przykłady: • Przypomnienie nauczycielom i innym pracownikom szkoły zasad bezpieczeństwa, BHP oraz norm i reguł, które obowiązują na terenie szkoły; • Pomoc uczniom w rozwiązywaniu trudnych, życiowych problemów; • Udział w szkoleniach; • Utrzymywanie kontaktu z policją oraz poradniami; • Szkolenie dotyczące prowadzenia rozmów z rodzicami w sytuacjach trudnych i kryzysowych; • Przypomnienie pracownikom szkoły procedury interwencyjnej. Należy pamiętać, że rodzaj obieranych interwencji powinien zależeć od wystąpienia kilku czynników tj. wieku oraz rodzaju demoralizacji, której dopuścił się uczeń; • Organizacja specjalnych lekcji wychowawczych poświęconych omówieniu Standardów Ochrony małoletnich, z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych i materiałów edukacyjnych; • Przygotowanie i dystrybucja broszur informacyjnych na temat standardów Ochrony Małoletnich, dostępnych zarówno w wersji drukowanej, jak i online; • Prowadzenie cyklicznych spotkań z uczniami, podczas których będą omawiane sytuacje, w których standardy te mają zastosowanie, oraz sposoby ich przestrzegania; • Organizacja szkoleń i warsztatów dla nauczycieli, prowadzonych przez specjalistów z zakresu prawa i psychologii, dotyczących praktycznego zastosowania Standardów Ochrony Małoletnich; • Opracowanie i dystrybucja materiałów szkoleniowych dla nauczycieli, zawierających wytyczne i procedury			

	związane z Ochroną Małoletnich; • Prowadzenie regularnych spotkań zespołów nauczycielskich, podczas których będą omawiane przypadki i wyzwania związane z egzekwowaniem Standardów Ochrony Małoletnich. • Organizacja „Dni otwartych” dla rodziców i opiekunów przez szkolnych specjalistów (psycholog, pedagog specjalny i pedagog szkolny) z możliwością indywidualnych konsultacji.			
1. Pedagogizacja rodziców i opiekunów w zakresie rozpoznawania zagrożeń oraz podejmowania działań służących bezpieczeństwu dzieci. 2. Rozwijanie współpracy szkoły z rodzicami w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa, trudności wychowawczych i konieczności udzielania uczniowi pomocy.	- Szkolenia, warsztaty, e-szkolenia, - Spotkania z psychologiem / pedagogiem szkolnym; - Spotkania z wychowawcą.	Dyrektor szkoły, wychowawcy, nauczyciele, specjaliści.	Cały rok szkolny /wg potrzeb	Rodzice/ opiekunowie uczniów

	Przykłady: • Pogadanka na temat występujących sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ich dzieci (promowanie bezpiecznego korzystania z Internetu, przeciwdziałanie agresji i przemocy, budowanie pozytywnych autorytetów; • Organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodziców dzieci sprawiają trudności wychowawcze, itp.; • Pracownicy szkoły okazują wsparcie w trudnych sytuacjach (np. rozmowy z wychowawcą, pedagogiem szkolnych, psychologiem szkolnym, pomoc w nawiązaniu współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminnym / Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądem Rodzinnym); • Budowanie pozytywnej, otwartej współpracy na linii rodzice / opiekunowie uczniów – nauczyciele (np. organizowanie spotkań indywidualnych, udostępnianie telefonu czy e-maila służącego do szybkiego kontaktu z nauczycielami w sytuacjach nagłych, zapoznanie rodziców z dokumentacją szkoły, zachęcanie do udziału w wyjazdach, wyjściach klasowych i szkolnych); • Spotkania ze specjalistami.			
1. Poprawa poziomu bezpieczeństwa na terenie szkoły.	- Dbanie o bezpieczeństwo fizyczne, emocjonalne i intelektualne uczniów; - Instalowanie niezbędnych sprzętów i montowanie usprawnień.	Dyrektor szkoły, nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi oraz osoby odpowiedzialne za BHP	Według potrzeb	Cała społeczność szkolna

	Przykłady: • Umieścić plan ewakuacji w widocznym miejscu oraz upewnić się, że uczniowie dobrze znają zasady postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia. Należy również organizować „dzień próbny", podczas którego uczniowie będą ćwiczyć działania związane z ewakuacją ludzi z budynku; • Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego: ✓ Monitoring; ✓ Przeprowadzanie prac remontowych, instalacyjnych i naprawczych w czasie nieobecności uczniów; ✓ Zakaz opuszczanie terenu szkoły podczas trwania zajęć; ✓ Wyrównanie nawierzchni dróg, przejść i boisk; ✓ Zadbanie o dobre, sprzyjające pracy oświetlenie wnętrz, dróg wokół szkoły i boisk szkolnych; ✓ Przestrzeganie zasad BHP; ✓ Patrolowanie korytarzy szkolnych przez nauczycieli podczas przerw; ✓ Zabezpieczenia wyjścia ze szkoły przed bezpośrednim wyjściem na ulicę - szlaban; ✓ Oczyszczanie przejść na terenie szkoły ze śniegu i lodu oraz posypywanie piaskiem z solą; ✓ Dbanie o to, aby sprzęt szkolny dostosowany był do wymogów ergonomii – stoliki i krzesła dostosowane do potrzeb konkretnego ucznia; ✓ Dbanie o czystość i stan techniczny wyposażenia kuchni i stołówki; ✓ Wyposażenie pomieszczeń szkoły w apteczki zawierające środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcjami jej udzielania (dotyczy również pokoju nauczycielskiego i pokoju nauczycieli wychowania fizycznego); ✓ Dbanie o prawidłowe naświetlenie, natężenie hałasu, wentylacji i ogrzewania w pomieszczeniach szkoły; ✓ Funkcjonowanie higienicznych i bezpiecznych toalet, szatni, stołówek, itp.; ✓ Konsultowanie z rodzicami chorób uczniów i leków, które są przez nich zażywane na terenie szkoły. • Udostępnienie przepisów, programów, planów, regulaminów oraz zbioru zasad obowiązujących w szkole w dostępnym miejscu – np. świetlica, biblioteka szkolna, czytelnia, gablotka, strona internetowa, itp. • Zwracanie uwagi na przejawy przemocy fizycznej, słownej, cyberprzemocy, czy mobbingu rówieśniczego – podejmowanie szybkich interwencji, posiadanie jasno określonego regulaminu i

	nieakceptowanie żadnych wyjątków; • Przeprowadzanie corocznych badań występowania na terenie szkoły zjawisk nieakceptowanych, a następnie przeprowadzenie diagnozy uzyskanych wyników, porównanie ich do stanu z lat wcześniejszych, dyskusja, analiza przyczyn obecnego stanu rzeczy oraz podjęcia działań zaradczych; • Eliminowanie zachowań niepożądanych według koncepcji psychologii pozytywnej – stosowanie nagród, pochwał, wyróżnień, listów do rodziców z podziękowaniami czy gratulacjami dla uczniów, którzy wyróżniają się wzorową, pozytywną postawą; • Realizowanie pomysłów uczniów zaproponowanych przez np. Samorząd Uczniowski, grupy sportowe, grupy plastyczne – realizacja zajęć fakultatywnych, akcji wolontaryjnych, itp.

Budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz integracja zespołów klasowych

Jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój emocjonalny i społeczny dzieci oraz młodzieży są relacje z rówieśnikami. Umiejętność nawiązywania i podtrzymywania więzi koleżeńskich wspiera poczucie bezpieczeństwa, kształtuje postawy społeczne i wzmacnia zdrowie psychiczne. Brak takich relacji, izolacja czy doświadczenia odrzucenia mogą prowadzić do obniżonego nastroju, trudności w nauce, a nawet do poważniejszych problemów emocjonalnych. Z tego względu szkoła, realizując kierunki polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2026/2027, podejmuje działania służące wzmacnianiu dobrostanu uczniów, budowaniu prawidłowych relacji rówieśniczych, przeciwdziałaniu przemocy i wykluczeniu oraz rozwijaniu umiejętności korzystania z pomocy. Program kładzie nacisk na wspieranie uczniów doświadczających trudności w nawiązywaniu relacji, wycofaniu społecznego lub problemów adaptacyjnych, a także na tworzenie przestrzeni sprzyjającej integracji współpracy. Relacje rówieśnicze nie tylko sprzyjają dobrostanowi psychicznemu, ale także stanowią ważny element kształtowania odpowiedzialności społecznej, empatii i tolerancji. Wspólne doświadczenia, zarówno edukacyjne, jak i rekreacyjne, pozwalają młodym ludziom rozwijać kompetencje potrzebne w dorosłym życiu oraz wzmacniają więź ze środowiskiem szkolnym.

Przedstawiony poniżej program ma na celu:

1. Kształtowanie prawidłowych postaw społecznych,
2. Rozwijanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania prawidłowych relacji rówieśniczych, współpracy, komunikowania się i rozwiązywania konfliktów.
3. Tworzenie przyjaznego środowiska szkolnego, opartego na akceptacji i szacunku,
4. Profilaktyka zachowań problemowych i przeciwdziałanie wykluczeniu rówieśniczemu,
5. Przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego funkcjonowania w grupie, społeczności szkolnej i społeczeństwie.
6. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i opiekunów uczniów,
7. Poszerzanie wiedzy nauczycieli, rodziców i opiekunów na temat rozwoju społeczno-emocjonalnego uczniów oraz wspierania prawidłowych relacji rówieśniczych.
8. Monitorowanie relacji rówieśniczych oraz skuteczności podejmowanych działań wychowawczych i profilaktycznych.

<table>
<tr><th>Zadanie</th><th>Sposób realizacji</th><th>Odpowiedzialny</th><th>Termin oraz częstotliwość</th><th>Odbiorca</th></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Rozwijanie aktywności, twórczego myślenia oraz umiejętności współpracy uczniów.
2. Rozwijanie samodzielności, odpowiedzialności i umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach społecznych.
3. Rozwijanie umiejętności planowania i organizowania pracy indywidualnej oraz zespołowej.</td><td>- Pogadanki;
- Praca indywidualna;
- E-lekcje;
- Burze mózgów;
- Referaty, samodzielne wystąpienia,
- dramy, itp.
- praca zespołowa, warsztaty integracyjne i projekty uczniowskie</td><td>Nauczyciele, wychowawcy</td><td>Cały rok szkolny/wg potrzeb</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Tworzenie gazetek tematycznych (np. uczenie warsztatu dziennikarskiego);
Stwarzanie uczniom możliwości zgłaszania i realizowania własnych pomysłów oraz inicjatyw.
Organizowanie spotkań z osobami pełniącymi różne funkcje społeczne, posiadającymi różne zawody – dzięki temu uczniowie mogą poszerzyć swoje horyzonty i zweryfikować swoje dotychczasowe poglądy;
Prowadzenie lekcji metodami aktywizującymi uczniów;
Prowadzenie godzin wychowawczych: o uczenie, że każdy człowiek jest istotą niepowtarzalną i wartościową, o uczenie szacunku do drugiego człowieka, o akceptowanie inności, o świadomość czym jest niepełnosprawność, o zapoznanie uczniów z zasadami savoir vivre, o rozwijanie społecznej odpowiedzialności w uczniach według dewizy „nie pozostawaj obojętny”;
Przeprowadzenie dyskusji na lekcji wychowawczej dotyczącej istnienia współczesnych autorytetów;
Edukowanie uczniów o odpowiedzialności karnej nieletnich za czyny o znamionach przestępstwa;
Uczniowie są świadomi swoich praw – zapoznanie uczniów z Konwencją o Prawach Dziecka oraz Europejską Konwencją Praw Człowieka;
Organizacja warsztatów rozwijających kompetencje społeczne i emocjonalne uczniów:
✓ asertywność – ćwiczenie asertywnych zachowań podczas odgrywania scenek sytuacyjnych,
✓ komunikacja werbalna i niewerbalna,
✓ radzenie sobie ze stresem ,</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">✓ efektywne radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych.
✓ empatia, aktywne słuchanie i umiejętność korzystania z pomocy.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Kształtowanie właściwych relacji między uczniami.
2. Rozwijanie umiejętności budowania relacji opartych na szacunku, empatii, współpracy i wzajemnej akceptacji.
3. Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych opinii i potrzeb z poszanowaniem zdania oraz granic innych osób.
4. Kształtowanie kultury osobistej, życzliwej komunikacji i odpowiedzialnego zachowania.
5. Promowanie postaw otwartości, szacunku i akceptacji różnorodności.</td><td>- Godziny wychowawcze;
- Zajęcia aktywizujące;
- E-lekcje;
- Dramy.</td><td>Nauczyciele</td><td>Cały rok szkolny</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Podkreślanie wartości zachowań fair play podczas prowadzenia zajęć sportowych;
Treningi interpersonalne – na początku semestru, w przypadku pojawienia się sytuacji nowych, trudnych bądź problemowych;
Zajęcia prowadzone w formie dramy (przez psychologa, pedagoga szkolnego bądź specjalnie przygotowanego w tym zakresie nauczyciela). Zadaniem uczniów będzie wcielenie się w przypisane im wcześniej role (odgrywane scenki mogą abyś analogicznym przedstawieniem rzeczywistej sytuacji w społeczności rówieśniczej uczniów, np. problem nieakceptacji, odtrącania jakiegoś ucznia, przejawianie zachowań agresywnych, trudności adaptacyjne, rodzinne lub emocjonalne ucznia). Dzięki metodą aktywizującym uczniowie są w stanie bardziej wczuć się w daną sytuację i zrozumieć istotę problemu;
Organizowanie warsztatów integracyjnych i zajęć rozwijających kompetencje społeczne (komunikacja, współpraca, rozwiazywanie konfliktów) w celu wzmacniania prawidłowych relacji rówieśniczych;
Tworzenie „kontraktów klasowych” – wspólnie ustalanych zasad obowiązujących w grupie rówieśniczej;
Promowanie zwrotów kulturalnych w kontaktach uczeń-uczeń oraz uczeń- nauczyciel,
Organizacja akcji szkolnej „Dzień Dobrego Słowa” – zwracanie uwagi na kulturę słowa,
Wprowadzenie zwyczaju klasowego „miłego słowa na dzień dobry” – uczeń lub nauczyciel rozpoczyna lekcję pozytywnym komunikatem,
Organizowanie akcji i przedsięwzięć promujących kulturę osobistą, życzliwość, koleżeństwo i wzajemną pomoc, bez tworzenia rankingów uczniów.</td></tr>
</table>

1. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli, rodziców i opiekunów prawnych uczniów.	-Prelekcje, warsztaty, konsultacje; -Broszury, materiały informacyjne; - Dramy sytuacyjne.	Dyrektor szkoły, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog oraz zaproszeni specjaliści	Cały rok szkolny/ wg .potrzeb	Nauczyciele, wychowawcy, rodzice/ opiekunowie uczniów
	Przykłady: • Prowadzenie prelekcji, celem omówienie aktualnych problemów występujących między uczniami na różnym poziomie edukacji – geneza problemu, objawy, skutki, środki zaradcze, profilaktyka poprawnego zachowania; • Dramy sytuacyjne, przedstawiające rzeczywiste sytuacje problemowe uczniów danej szkoły; • Poprawa kompetencji wychowawczych; • Organizowanie spotkań dotyczących aktualnych problemów występujących w relacjach między uczniami; • Prowadzenie warsztatów na temat komunikacji, rozwiązywania konfliktów i przeciwdziałania wykluczeniu; • Przekazywanie nauczycielom i rodzicom wskazówek dotyczących wspierania uczniów doświadczających trudności rówieśniczych.			

Edukacja zdrowotna – kształtowanie zdrowych nawyków, promowanie aktywności fizycznej i umiejętności dbania o zdrowie

Zdrowie jest podstawową wartością i warunkiem prawidłowego rozwoju, uczenia się oraz codziennego funkcjonowania ucznia. Edukacja zdrowotna pomaga zdobywać wiedzę, kształtować zdrowe nawyki i podejmować odpowiedzialne decyzje dotyczące zdrowia własnego i innych osób.

Zdrowie rozumiane jest całościowo jako dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny. Wpływają na nie między innymi właściwe odżywianie, higiena, aktywność ruchowa, sen, odpoczynek, umiejętność radzenia sobie z napięciem oraz korzystania z pomocy. Działania szkoły powinny uwzględniać wiek, możliwości, stan zdrowia i indywidualne potrzeby uczniów, bez oceniania ich wyglądu, masy ciała czy sprawności.

Ważnym elementem edukacji zdrowotnej jest także przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego reagowania w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia, wzywania pomocy oraz wykonywania podstawowych czynności ratowniczych. Działania realizowane są we współpracy nauczycieli, specjalistów, pielęgniarki szkolnej, rodziców oraz instytucji zajmujących się ochroną zdrowia i ratownictwem.

Cel główny: Kształtowanie zdrowych nawyków, promowanie aktywności fizycznej oraz rozwijanie umiejętności dbania o zdrowie i odpowiedzialnego reagowania w sytuacjach zagrożenia.

Cele szczegółowe:

1. Kształtowanie nawyków sprzyjających zdrowiu i dobremu samopoczuciu.
2. Promowanie racjonalnego odżywiania, higieny, snu i odpoczynku.
3. Zachęcanie do regularnej aktywności fizycznej dostosowanej do możliwości uczniów.
4. Rozwijanie odpowiedzialności za zdrowie własne i innych osób.
5. Ograniczanie zachowań ryzykownych i wspieranie świadomych wyborów prozdrowotnych.
6. Rozwijanie umiejętności wzywania pomocy i udzielania pierwszej pomocy.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Rozpoznawanie potrzeb zdrowotnych, czynników chroniących i czynników ryzyka występujących w społeczności szkolnej.	- anonimowe ankiety; - obserwacja funkcjonowania uczniów; - rozmowy z uczniami i rodzicami; - analiza zgłaszanych problemów; - analiza korzystania z dostępnych form pomocy; - konsultacje z pielęgniarką szkolną i specjalistami; - planowanie i ewaluacja działań.	Pedagog szkolny, pedagog specjalny, wychowawcy klas, pielęgniarka szkolna, zespół ds. diagnozy czynników chroniących i czynników ryzyka	Wrzesień 2026/ wg. potrzeb	Cała społeczność szkolna
	Przykłady: • Okresowe rozpoznawanie potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli, stanowiące podstawę wyboru, planowania i modyfikowania działań wychowawczo-profilaktycznych; • Rozpoznawanie czynników ryzyka i czynników chroniących związanych ze zdrowiem oraz bezpieczeństwem uczniów na podstawie anonimowych ankiet, obserwacji, rozmów, analizy zgłaszanych problemów i konsultacji ze specjalistami; • Analizowanie wyników rozpoznania przez zespół wychowawczy i wykorzystywanie wniosków do wyboru działań odpowiadających rzeczywistym potrzebom społeczności szkolnej; • Ponowne przeprowadzenie rozpoznania lub ewaluacji w terminie określonym w programie.			
1. Kształtowanie zdrowych nawyków związanych z odżywianiem, nawodnieniem, snem, odpoczynkiem i aktywnością ruchową. 2. Nauka gotowania/	- aktywne przerwy, zajęcia ruchowe, rajdy i spacery, inicjatywy rekreacyjne, udostępnianie przestrzeni do ruchu i odpoczynku, - spotkania z instruktorami, - współpraca z organizacjami sportowymi i społecznymi.	Wychowawcy klas, nauczyciele wychowania fizycznego, pedagog szkolny, zaproszeni specjaliści	Cały rok szkolny/wg. potrzeb	Uczniowie

przyrządzanie posiłków. 3. Zwiększenie aktywności fizycznej i wyrobienie nowych nawyków.	**Przykłady:** • Organizowanie wspólnych drugich śniadań w warunkach sprzyjających spokojnemu spożywaniu posiłku, z uwzględnieniem alergii, diet eliminacyjnych, innych potrzeb zdrowotnych oraz sytuacji materialnej uczniów; • Podejmowanie działań umożliwiających uczniom wymagającym wsparcia korzystanie z dofinansowanych posiłków, z zachowaniem poufności i ochrony ich godności; • Uczniowie raz w miesiącu podczas godziny wychowawczej przygotowują samodzielnie smaczne sałatki dla siebie i swoich znajomych z klasy. Dzięki temu uczniowie nauczą się przygotowywać przynajmniej kilka potraw w ciągu roku szkolnego; • „Savoir-vivre przy stole", czyli zasady dobrego zachowania się podczas posiłku – zajęcia przygotowane przez starszych uczniów i prowadzone dla ich młodszych kolegów. Uczniowie tłumaczą im czym jest savoir-vivre, jakie są obowiązujące zasady zachowania się w towarzystwie i podczas posiłków; • „Witaminowi eksperci" – każdego tygodnia inna klasa otrzymuje miano witaminowego eksperta. Na początku okresu przedstawiciele klas biorą udział w losowaniu witaminy. Każda klasa przygotowuje opis danego związku, przedstawia w jakich produktach (przede wszystkim warzywach i owocach) można go odnaleźć, informuje dlaczego dana witamina jest ważna dla życia i zdrowia człowieka. Eksperci mają szerokie pole do popisu – mogą przygotować ulotki, plakaty, wywiady z dietetykiem, stoisko, przy którym inne dzieci będą mogły skosztować przygotowanych przez „ekspertów" posiłków. Każda klasa otrzymuje dyplom „witaminowego eksperta" jako podziękowanie za udział w projekcie; • Konkurs międzyklasowy „Zdrowe kolorowe dni" – pomarańczowy, zielony, czerwony, fioletowy, biały. Dyrekcja szkoły w każdym okresie organizuje konkurs na jeden z kolorów np.: czerwony. Zadaniem uczniów jest w jak najbardziej atrakcyjny sposób zaprezentować owoce i warzywa (plakaty, ulotki, przekąski, przepisy na potrawy, koktajle itp.), w tym właśnie kolorze. Poszczególne klasy prezentują różnorodne owoce i warzywa, przepisy oraz propozycje posiłków, a przygotowane materiały są udostępniane społeczności szkolnej; • „Zdrowy styl życia" – organizacja konkursu, którego celem będzie stworzenie przez uczniów krótkiego filmu, mającego dwa cele: o dotarcie do rówieśników i uświadomienie im jak zdrowe odżywianie oraz aktywność fizyczna wpływają na wszystkie aspekty życia człowieka, o pokazanie rówieśnikom, w jaki sposób codzienne wybory związane z odżywianiem, nawodnieniem,

	snem, odpoczynkiem i ruchem mogą wspierać zdrowie oraz samopoczucie. *opisany konkurs można podzielić na dwa – tematem pierwszego będzie zdrowe odżywianie, a drugiego aktywny tryb życia. • Zajęcia z języka obcego: nauczyciel prezentuje uczniom, krótki film o gotowaniu w języku obcym. Zadaniem uczniów jest zrelacjonowanie co działo się na filmie bądź odpowiedź na kilka przygotowanych przez nauczyciela pytań; • Spotkania z lokalnymi sportowcami i osobami podejmującymi różne formy aktywności ruchowej, poświęcone znaczeniu regularności, bezpiecznego treningu, odpoczynku, regeneracji, radzenia sobie z niepowodzeniami i dbania o zdrowie niezależnie od osiąganych wyników; • Uczniowie uczą się rozpoznawać zasady komponowania zróżnicowanych posiłków, znaczenie regularności jedzenia, nawodnienia oraz reagowania na sygnały głodu i sytości, bez publicznego analizowania masy ciała, kaloryczności indywidualnej diety i wyglądu; • Uczniowie przygotowują stoiska ze zdrową żywnością - z zachowaniem zasad higieny, bezpieczeństwa żywności oraz warunków jej przechowywania, oraz udzielają informacji na temat prawidłowego przechowywania i przenoszenia pokarmów; • Konkurs „mini playback show” – uczniowie przygotowują muzyczno-taneczne wystąpienia (solowe lub w zespołach – dwie kategorie). Konkurs rozwija kreatywność wśród najmłodszych oraz zachęca ich do aktywności fizycznej; • Analiza etykiet i porównywanie produktów pod względem składu, stopnia przetworzenia oraz zawartości soli, cukrów i tłuszczów, a także rozmowy o roli poszczególnych produktów w zróżnicowanym i zbilansowanym sposobie żywienia; • W ramach zajęć z biologii/przyrody/ godziny wychowawczej realizowane są następujące tematy: o znaczenie białek, tłuszczów i węglowodanów dla funkcjonowania organizmu, o wpływ aktywności ruchowej na funkcjonowanie organizmu, samopoczucie i redukowanie napięcia, o nauka czytania i rozumienia etykiet spożywczych na produktach; • Organizacja rajdów – trasa wędrówki jest wybierana i opracowywana przez uczniów pod czujnym okiem nauczyciela. Warto zacząć od niewielkich odległości jak 5km, później 10km, 15km i tak dalej. Za każdy rajd uczniowie otrzymują Klasowy Dyplom uczestnictwa w Rajdzie. Na zakończenie bądź w trakcie trwania każdego rajdu uczniowie powinni zdobywać nowe umiejętności: znajomość roślin, umiejętność wskazywania stron świata w lesie, rozpalanie ogniska w miejscach dozwolonych, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej;

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">• Nauczyciele i wychowawcy zachęcają uczniów do korzystania z różnorodnych form aktywności ruchowej, odpowiednich do ich stanu zdrowia, możliwości, potrzeb i zainteresowań.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych, chorób infekcji przenoszonych drogą płciową.
2. Uświadomienie zjawiska depresji.
3. Budowanie świadomości znaczenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
4. Rozbudzanie świadomości uczniów na temat wpływu reklamy na ich wybory życiowe.
5. Tworzenie świadomości znaczenia dla zdrowia człowieka higieny jamy ustnej.</td><td>- materiały informacyjne,
- pogadanki,
- ćwiczenia aktywizujące,
- badania i sporządzenia ewaluacji,
- dostępność nauczycieli,
- e-lekcje,
- dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych.</td><td>Pedagog szkolny, pedagog specjalny, wychowawcy klas, nauczyciele, pielęgniarka szkolna, zaproszeni specjaliści</td><td>Cały ro szkolny/zgodnie z planem pracy szkoły/wg. potrzeb</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Organizowanie – zgodnie z wiekiem uczniów, aktualnymi przepisami, zakresem realizowanego kształcenia oraz zasadami udziału w zajęciach – spotkań ze specjalistami dotyczących zdrowia seksualnego, odpowiedzialnych zachowań, profilaktyki infekcji przenoszonych drogą płciową oraz korzystania z wiarygodnych źródeł informacji i pomocy;
• Prowadzenie dostosowanych do wieku zajęć dotyczących zdrowia psychicznego, rozpoznawania sygnałów pogorszenia samopoczucia, sposobów dbania o dobrostan oraz miejsc i osób udzielających pomocy. Uczniowie są informowani, że utrzymujące się lub nasilające trudności wymagają kontaktu z osobą dorosłą i odpowiednim specjalistą;
• Nauczyciel biologii prowadzi projekt o chorobach cywilizacyjnych – uczniowie pracują w grupach projektowych, uczniowie poznają czynniki ryzyka, sposoby profilaktyki oraz znaczenie korzystania z badań i profesjonalnej pomocy medycznej;
• Kształtowanie w uczniach umiejętności empatii wobec innych ludzi – prowadzenie zajęć w formie dram, dzięki którym uczniowie będą mogli wcielić się w rolę innych osób, które przeżywają jakiś problem bądź mają rozterki;
• Zachęcanie uczniów do podejmowania działalności wolontariackiej na rzecz innych ludzi;
• Stworzenie dokumentu zawierającego zbiór adresów i telefonów, pod którymi młodzi ludzie mogą uzyskać różnego rodzaju wsparcie i pomoc w sytuacjach trudnych takich jak: przemoc pomiędzy rówieśnikami, przemoc, cyberprzemoc, problemowe używanie substancji psychoaktywnych, przemoc, cyberprzemoc,</td></tr>
</table>

	uzależnienia behawioralne oraz inne sytuacje kryzysowe. Wykaz jest regularnie aktualizowany i udostępniany uczniom w dostępnej formie; • Wzbudzanie w uczniach poczucia zaufania – muszą mieć świadomość, że z każdym nawet najmniejszym problemem mogą zwrócić się do swojego wychowawcy. Uczniom, którym trudno jest zgłaszać problemy podczas bezpośredniej rozmowy, zapewnia się dodatkowy, dostępny sposób przekazywania próśb o pomoc, obaw lub informacji o zagrożeniu, np. skrzynkę zgłoszeń. Uczniowie zostają poinformowani, że zgłoszenia są traktowane z poszanowaniem prywatności, jednak w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub bezpieczeństwa dziecka informacja zostanie przekazana osobom i instytucjom właściwym do udzielenia pomocy; • Prowadzenie lekcji wychowawczych na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym, podstawowych zasad bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym oraz z zakresu stosowania pierwszej pomocy – zapraszanie przedstawicieli instytucji kompetentnych do realizacji tematu; • Spotkanie z policjantem - uczeń poznaje zasady bezpiecznego zachowania się na drodze (przykłady zachowań ryzykownych i ewentualnych ich konsekwencji); • Rozwijanie umiejętności rozpoznawania i regulowania emocji, komunikowania potrzeb, rozwiązywania konfliktów oraz reagowania bez stosowania przemocy; • Kształtowanie postaw troski o bezpieczeństwo, wzbudzanie odpowiedzialności społecznej, empatii i tolerancji; • Cykl zajęć poświęconych dbaniu o zdrowie, rozpoznawaniu i ograniczaniu stresu, regeneracji, higienie osobistej oraz korzystaniu z pomocy; • Zajęcia dotyczące ergonomii, prawidłowego dostosowania stanowiska pracy, znaczenia zmiany pozycji ciała oraz korzystania ze specjalistycznej pomocy w przypadku zauważonych trudności; • Analizowanie wpływu reklamy, mediów społecznościowych i technik sprzedażowych na potrzeby, wybory konsumenckie, sposób odżywiania i postrzeganie własnego ciała; • Praktyczna nauka prawidłowego szczotkowania zębów na modelach, prowadzona przez pielęgniarkę szkolną, higienistkę stomatologiczną, stomatologa albo inną odpowiednio przygotowaną osobę.			
1. Zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych oraz rozwijanie umiejętności	- materiały edukacyjne, - pogadanki, spotkania ze specjalistami, - szkolenia.	Psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny, wychowawcy klas, nauczyciele, pielęgniarka	Cały rok szkolny/wg. potrzeb	Nauczyciele, wychowawcy, rodzice/ opiekunowie uczniów

rozpoznawania zagrożenia i korzystania z pomocy 2. Podwyższenie poziomu wiedzy na temat istoty zdrowego odżywiania oraz codziennej aktywności fizycznej osób w każdym wieku. 3. Dokształcanie nauczycieli z umiejętności miękkich tj. komunikacja (ukierunkowana na rodzica i jego dziecko, które przejawia problemy). 4. Zwiększenie zdolności do wykrywania i radzenia sobie z osobami będącymi pod wpływem.		szkolna, zaproszeni goście		
	Przykłady: • Spotkanie z fizjoterapeutą dotyczące ergonomii, znaczenia ruchu i dostosowania stanowiska pracy ucznia i uświadomienie jak ważna jest pozycja siedzenia dziecka podczas zajęć; • Przekazywanie nauczycielom i rodzicom informacji o sygnałach mogących wskazywać na zaburzenia odżywiania, zasadach prowadzenia wspierającej rozmowy oraz sposobach kierowania dziecka do odpowiedniej pomocy specjalistycznej; • Uczestnictwo w szkoleniach pogłębiających nauczycielską wiedzę w temacie rozpoznawania osób będących pod wpływem dopalaczy, narkotyków czy innych substancji zaburzających świadomość – nauczyciele pozostają w stałych relacjach z policją, poradnią leczenia uzależnień oraz poradnią pedagogiczno-psychologiczną; • Szkolenia dotyczące prowadzenia rozmów z uczniem przejawiającym zachowania ryzykowne lub doświadczającym trudności oraz współpracy z rodzicem w sytuacji zagrożenia zdrowia, rozwoju lub bezpieczeństwa dziecka; • Zajęcia prowadzone przez psychologa – informujące o negatywnych skutkach przyjmowania jakichkolwiek substancji psychoaktywnych, produktów z nikotyną bądź napojów alkoholowych.			
1. Praca nas stworzeniem oraz utrzymywaniem pozytywnych relacji na linii szkoła – opiekunowie uczniów oraz planowanie i realizowanie wspólnych działań wychowawczo-profilaktycznych. 2. Monitorowanie zjawiska oraz reagowanie, gdy pojawiają się niepokojące	- szkolenia, - materiały edukacyjne, ulotki, - działania profilaktyczne, - badania.	Psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny, wychowawcy klas, nauczyciele	Cały rok szkolny/wg. potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
	Przykłady: • Rozpoznawanie sytuacji domowej wychowanków – wychowawcy i nauczyciele bacznie obserwują zachodzące zmiany w zachowaniu uczniów. W przypadku zaobserwowania niepokojących zmian w funkcjonowaniu ucznia nauczyciel przekazuje informację wychowawcy lub właściwemu specjaliście i podejmuje działania zgodnie z zakresem swoich obowiązków oraz procedurami szkoły. W sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub bezpieczeństwa ucznia szkoła niezwłocznie podejmuje odpowiednią			

<table>
<tr><td>symptomy.</td><td colspan="4">interwencję i – jeżeli zachodzi taka potrzeba lub obowiązek – zawiadamia właściwe osoby, podmioty lub służby;
• Przeszkolenie nauczycieli z podejmowania działań interwencyjnych oraz wiedzy na temat czynników ryzyka, pojawiających się symptomów oraz sposobów reagowania w sytuacjach trudnych i ryzykownych;
• Nawiązanie współpracy z organami i instytucjami interwencyjnymi oraz instytucjami, placówkami, firmami i osobami prywatnymi, które promują prowadzenie zdrowego trybu życia.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Wspieranie rodziców w kształtowaniu zdrowych nawyków oraz rozpoznawaniu zagrożeń dla zdrowia dziecka.
2. Profilaktyka zdrowego trybu życia.</td><td>- filmy, materiały edukacyjne,
- zajęcia sportowe, aktywizujące,
- pogadanki,
- dostępność nauczycieli,
- dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych.</td><td>Psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny, wychowawcy klas, nauczyciele, pielęgniarka szkolna, zaproszeni goście</td><td>Cały rok szkolny/wg. potrzeb</td><td>Rodzice i opiekunowie uczniów</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Podczas spotkania z rodzicami wychowawca zapoznaje opiekunów z filmem:
o „Teach every child about food” – Jamie Oliver, kucharz z zawodu i zamiłowania zajmuje się edukacją ludzi na temat zdrowego żywienia. Pokazuje statystyki związane z największymi nadużyciami żywieniowymi, tłumaczy genezę problemu oraz wskazuje konsekwencje trwania w takim stanie;
o „What's wrong with school lunch” – Ann Cooper opowiada o swojej próbie zmiany podejścia do zdrowego żywienia.
Problem o którym mówią filmy jest zjawiskiem globalnym, dlatego też warto przedstawić je rodzicom uczniów. Oba filmy dostępne są z transkrypcją w języku polskim na stronie www.ted.com;
• Organizowanie spotkań wspierających rodziców w prowadzeniu dostosowanych do wieku rozmów z dzieckiem na temat dojrzewania, zdrowia seksualnego, granic, bezpieczeństwa, odpowiedzialnych zachowań oraz korzystania z wiarygodnych źródeł informacji i pomocy;
• Wychowawca lub zaproszony specjalista przekazuje rodzicom informacje o sposobach wspierania regularnego odżywiania, nawodnienia, snu, odpoczynku i aktywności ruchowej dziecka.
o Wychowawca podaje rodzicom pozycje książkowe (np. Zdrowe dzieciaki. Jak odżywiać dzieci, aby</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">były odporne na choroby, autorstwa Fuhrman Joel), dokumenty filmowe, które poruszają tę tematykę,
o Wychowawca zachęca do korzystania z pomocy dietetyka i podaje do niego kontakt;
• „Piknik rodzinny” podczas którego poza samodzielnie przygotowanymi posiłkami będzie można obejrzeć mecz piłki nożnej;
• „Rodzinny dzień sportu” – szkoła przygotowuje liczne konkurencje sportowe, w których mogą uczestniczyć wszyscy członkowie rodziny np. dziecko wraz z rodzicem, opiekunem albo inną bliską osobą; Zaplanowane aktywności powinny być dostępne dla osób o zróżnicowanej sprawności i nie mogą opierać się wyłącznie na rywalizacji;
• Informowanie rodziców, jakie znaczenie ma reklama na wybory żywieniowe ich dzieci – przygotowany w temacie nauczyciel edukuje rodziców jak ważne jest zwracanie uwagi na reklamy oraz produkty żywieniowe, które kupuje dziecko oraz rozmawianie z nim na temat zdrowego odżywiania. Rodzice/ opiekunowie dowiadują się, w jaki sposób zaznajamiać swoją pociechę z różnorodnymi, smacznymi i zdrowymi produktami, niekoniecznie tymi, które prezentowane są w reklamach;
• Przekazywanie rodzicom informacji o ergonomii, znaczeniu ruchu i zmiany pozycji ciała oraz potrzebie konsultacji z lekarzem lub fizjoterapeutą w przypadku zauważenia niepokojących objawów;
• Nauczyciel wychowania fizycznego i wychowawca rozmawiają z rodzicami o barierach ograniczających udział ucznia w aktywności ruchowej oraz wspólnie poszukują bezpiecznych i dostępnych form ruchu uwzględniających stan zdrowia, potrzeby i możliwości ucznia;
• Organizowanie spotkań ze specjalistami dotyczących rozpoznawania sygnałów pogorszenia zdrowia psychicznego, zasad prowadzenia wspierającej rozmowy z dzieckiem oraz korzystania z profesjonalnej pomocy.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Zmiana przyzwyczajeń żywieniowych na terenie szkoły.
2. Poprawa aktywności fizycznej uczniów.</td><td>- wdrażanie nowych rozwiązań.</td><td>Dyrektor szkoły, nauczyciele wychowania fizycznego, nauczyciele i wychowawcy</td><td>Cały rok szkolny/wg. potrzeb</td><td>Dyrekcja szkoły</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Zapewnienie asortymentu zgodnego z obowiązującymi wymaganiami dotyczącymi żywienia dzieci i młodzieży oraz w miarę możliwości, zwiększanie dostępności zróżnicowanych produktów sprzyjających zdrowemu żywieniu;</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">• Szkoła dostosowuje krzesła i ławki do wzrostu, potrzeb rozwojowych, stanu zdrowia i możliwości uczniów;
• Organizowanie, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb i możliwości szkoły, zajęć wspierających prawidłowy rozwój ruchowy uczniów, zgodnie z obowiązującymi zasadami;
• Spotkania z instytucjami, organizacjami czy osobami prywatnymi, które promują zdrowy tryb życia, organizacje sportowe, czy osoby fizyczne np. trener osobisty, instruktor tańca, jogi, fitnessu czy dietetyk.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Przeprowadzenie badania sprawdzającego poziom zaangażowania w codzienną aktywność fizyczną oraz ustalenie dążeń i aspiracji.
2. Sporządzenie pogłębionej analizy i interpretacji sytuacji problemowej.</td><td>- badanie ankietowe i analiza uzyskanych wyników,
- dyskusje tematyczne,
- aktywność sportowe.</td><td>Nauczyciele wychowania fizycznego, wychowawcy klas, pedagog szkolny</td><td>I półrocze – diagnoza, cały rok szkolny – działania wynikające z diagnozy</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
1. Analizowanie barier i czynników sprzyjających podejmowaniu aktywności ruchowej na podstawie anonimowych wyników badania, rozmów, obserwacji oraz informacji o dostępnej ofercie szkolnej
2. Podczas godziny wychowawczej, wychowawca prowadzi rozmowy na temat aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia. Uczniowie dzielą się swoimi obserwacjami, dążeniami, ciekawością z tym związaną. Następnie starają się ustalić, jakie są przyczyny braku regularności w danych aktywnościach i wspólnie ustalają plan działania, który ma być pomocny do zmiany funkcjonowania na bardziej aktywny i zdrowy. Uczniowie zastanawiają się nad barierami ograniczającymi ich aktywność oraz – jeśli chcą – wyznaczają własne, realistyczne cele, dostosowane do stanu zdrowia, możliwości i zainteresowań.
3. Podczas spotkania z rodzicami wychowawca prosi opiekunów o podzielenie się swoimi obserwacjami na temat aktywności fizycznej uczniów. Podczas spotkania należy również zwrócić uwagę na aktywność fizyczną oraz zdrowy tryb odżywiania się całej rodziny dziecka. Rodzice otrzymują informacje o znaczeniu modelowania zachowań prozdrowotnych oraz sposobach wspólnego podejmowania dostępnej aktywności ruchowej, bez oceniania stylu życia poszczególnych rodzin.</td></tr>
</table>

1. Tworzenie środowiska szkolnego sprzyjającego zdrowiu, odpoczynkowi i aktywności ruchowej.	- zajęcia aktywizujące, - konkursy taneczne, sportowe, - warsztaty, rajdy, - zajęcia plastyczne, - zajęcia sportowe, - inicjatywy uczniowskie, - dostępność nauczycieli, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych.	Dyrektor szkoły, nauczyciele wychowania fizycznego, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny	Cały rok szkolny/wg. potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: 1. Pomiędzy lekcjami chętni i odpowiednio przygotowani uczniowie mogą współprowadzić krótkie aktywności ruchowe podczas przerw, pod nadzorem nauczyciela. Udział uczniów w aktywności jest dobrowolny, a ćwiczenia są dostosowane do ich możliwości i warunków organizacyjnych szkoły. 2. psycholog szkolny, nauczyciel wychowania fizycznego lub inna odpowiednio przygotowana osoba prowadzi zajęcia dotyczące korzyści zdrowotnych i społecznych wynikających z regularnej aktywności ruchowej, jej wpływu na samopoczucie, koncentrację, relacje i ograniczanie napięcia. 3. W szkole organizowany jest w każdym okresie maraton biegania. 4. Uczniowie zachęceni są do udziału w „konkursie aktywności”. Każdy z uczestników ma za zadanie biegać/ jeździć na rowerze. Ilość kroków/ kilometrów, czas, odległość i inne pomiary obliczane są poprzez ustalone wcześniej narzędzie do pomiarów. Po tygodniu statystyki są podliczane, a zwycięscy z danych kategorii widnieją na liście wyników. 5. Umożliwianie uczniom poznawania, w miarę możliwości szkoły, różnych form aktywności, np. żeglarstwa, jazdy konnej, tańca, turystyki pieszej lub zajęć rekreacyjnych, z uwzględnieniem dobrowolności, stanu zdrowia i sytuacji materialnej uczniów. 6. Organizowanie tygodni tematycznych - jest to projekt poświęcony aktywności fizycznej, z różnorodnymi wydarzeniami takimi jak lekcje pokazowe z jogi, prezentacje różnych sportów, wykłady o znaczeniu aktywności fizycznej; 7. Nauczyciele wychowania fizycznego organizują coroczne „Igrzyska sportowe”; 8. Uczniowie wyjeżdżają na „Zielone szkoły” – z aktywnościami sportowymi i kursy narciarskie zimą; 9. Promowanie organizacji pozaszkolnych -harcerskich.			

Higiena cyfrowa i aktywność offline – bezpieczne, krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych oraz sztucznej inteligencji

Technologie cyfrowe są stałym elementem nauki, komunikacji i życia społecznego uczniów. Ułatwiają dostęp do wiedzy, rozwijanie zainteresowań i tworzenie własnych treści, jednak korzystanie z nich wymaga samokontroli, krytycznego myślenia oraz umiejętności rozpoznawania zagrożeń.

Higiena cyfrowa oznacza świadome i zrównoważone korzystanie z urządzeń ekranowych, z uwzględnieniem snu, odpoczynku, aktywności ruchowej, koncentracji, prawidłowej postawy ciała i bezpośrednich relacji z innymi osobami. Ważne jest rozwijanie zainteresowań i promowanie różnych form spędzania czasu bez urządzeń cyfrowych.

Uczniowie powinni znać zasady ochrony prywatności, danych osobowych, wizerunku i kont internetowych, potrafić rozpoznawać oszustwa, manipulację, dezinformację, cyberprzemoc i szkodliwe treści oraz wiedzieć, gdzie szukać pomocy. Istotne jest również odpowiedzialne korzystanie ze sztucznej inteligencji – z poszanowaniem praw autorskich, ochrony danych i samodzielności pracy. Działania szkoły są realizowane we współpracy z rodzicami i obejmują także wykorzystywanie wartościowych zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.

Cel główny: Przygotowanie uczniów do świadomego, bezpiecznego, odpowiedzialnego i zrównoważonego korzystania z technologii cyfrowych, Internetu i sztucznej inteligencji, przy jednoczesnym promowaniu aktywności offline i krytycznego myślenia.

Cele szczegółowe:

1. Kształtowanie nawyków świadomego i zrównoważonego korzystania z urządzeń ekranowych.
2. Promowanie aktywności ruchowej, bezpośrednich relacji i form spędzania czasu offline.
3. Rozwijanie umiejętności ochrony prywatności, danych osobowych, wizerunku i kont internetowych.
4. Przygotowanie uczniów do reagowania na cyberprzemoc, oszustwa i inne zagrożenia występujące w sieci.
5. Rozwijanie umiejętności krytycznej oceny informacji oraz rozpoznawania dezinformacji i treści wygenerowanych przez sztuczną inteligencję.
6. Kształtowanie zasad odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji.
7. Wspieranie uczniów i nauczycieli w korzystaniu z wartościowych zasobów cyfrowych, w tym Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.
8. Wzmacnianie współpracy szkoły z rodzicami w zakresie higieny cyfrowej i bezpieczeństwa w sieci.

<table>
<tr><th>Zadanie</th><th>Sposób realizacji</th><th>Odpowiedzialny</th><th>Termin oraz częstotliwość</th><th>Odbiorca</th></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Przeprowadzenie badań ewaluacyjnych diagnozujących występowanie zjawiska cyberprzemocy wśród społeczności szkolnej.
2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej.
3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenie efektywnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.
4. Edukacja na temat bezpieczeństwa w internecie oraz odpowiedniego wykorzystywania narzędzi AI.</td><td>- anonimowe ankiety, rozmowy z uczniami, obserwacja, analiza zgłaszanych zdarzeń, formułowanie wniosków i ponowna ewaluacja.</td><td>Pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog szkolny, nauczyciele informatyki, nauczyciele</td><td>Cały rok szkolny/wg. potrzeb</td><td>Cała społeczność szkolna</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Korzystanie – po zweryfikowaniu aktualności i dostępności – z programów oraz materiałów przygotowanych przez wiarygodne instytucje, np. Polskie Centrum Programu Safer Internet, UKE, NASK i Fundację Orange;
Szkolenie proponowane przez Giganci Programowania w ciekawy sposób uczy oraz przybliża sztukę programowania;
Warsztaty z mediacji i reagowania na hejt i cyberprzemoc. Tworzenie oraz uaktualnianie procedury interwencji;
Działania w ramach Polskiego Centrum Programu Safer Internet (PCPSI), które organizuje działania związane z Dniem Bezpiecznego Internetu (DBI). Szkoła włącza się w obchody DBI, korzystając z materiałów edukacyjnych przygotowanych przez PCPSI. Centrum oferuje różnorodne programy, szkolenia i materiały, które wspierają bezpieczne korzystanie z Internetu wśród dzieci i młodzieży;
Przeprowadzenie ponownej oceny po upływie roku lub w innym terminie określonym w harmonogramie ewaluacji;
Udział w Kampanii UKE „Mój smartfon, mój mały świat – klikam z głową”, która oferuje filmy edukacyjne oraz inne treści edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży oraz ich rodziców, które uczą odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z telefonów komórkowych oraz Internetu;
Okresowa analiza przestrzegania obowiązujących w szkole zasad korzystania z urządzeń cyfrowych oraz rozpoznawanie przyczyn pojawiających się trudności;
Szkolenia z wykorzystania AI w edukacji – jak uczyć o korzyściach i zagrożeniach AI oraz VR w sposób zrozumiały dla uczniów.</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td rowspan="2">1. Działania informacyjno-edukacyjne w temacie bezpiecznego korzystania z Internetu oraz jego odpowiedniego wykorzystania
2. Współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi uczniów w celu wyeliminowania zachowań przemocowych lub potencjalnie zagrażających.
3. Promowanie higieny cyfrowej.</td>
<td>- materiały edukacyjno-informacyjne,
- e-lekcja,
- warsztaty i szkolenia, broszury edukacyjne,
- spotkania z wychowawcami, nauczycielami, władzami szkoły, przedstawicielami policji, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Poradni Leczenia Uzależnień, psychologiem/ pedagogiem szkolnym.</td>
<td>Pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog szkolny, nauczyciele informatyki, nauczyciele, zaproszenie goście</td>
<td>Cały rok szkolny/wg. potrzeb</td>
<td>Rodzice / opiekunowie uczniów</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="4">Przykłady:
• Szkoła pod nadzorem nauczyciela informatyki organizuje szkolenia dla rodziców/ opiekunów dzieci pt. Rodzic w Internecie. Szkolenie powinno poruszać podstawowe zagadnienia oraz zasady na temat zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, savoir vivre oraz zasady towarzyszenia dziecku w korzystaniu z internetu, ustalania adekwatnych do wieku granic, korzystania z zabezpieczeń technicznych oraz prowadzenia rozmów o aktywności online z poszanowaniem prywatności dziecka;
• Spotkania z ekspertami od tematu cyberprzemocy i problemowego lub nadmiernego korzystanie z internetu, mediów społecznościowych i urządzeń cyfrowych – m.in. psychologiem, psychiatrą, lekarzem, policjantem. Podczas spotkań dorośli wysłuchają prelekcji oraz będą mieli możliwość zadawania pytań;
• Cykl spotkań prowadzonych przez psychologa o budowaniu zdrowych relacji w rodzinie w erze cyfrowej;
• Materiały edukacyjne – broszury i newslettery o higienie cyfrowej, cyberprzemocy, uzależnieniach oraz możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej;
• Praktyczne warsztaty edukacyjne pt.: „Jak rozmawiać z dzieckiem o internecie” – ćwiczenie komunikacji i reagowania na pierwsze sygnały zagrożeń;
• Szkolenia z higieny cyfrowej i bezpieczeństwa w sieci. Podczas szkolenia dorośli dowiedzą się jak rozpoznawać objawy uzależnienia od internetu u uczniów, oraz jakie są rekomendowane sposoby bezpiecznego korzystania z internetu i nowych technologii (zabezpieczenia techniczne, aplikacje, wifi, firewalle);
• Silne hasło i jak je stworzyć - zajęcia warsztatowe dla dorosłych, podczas który w praktyczny sposób</td>
</tr>
</table>

	zostaną omówione techniki tworzenia długich i unikatowych haseł, korzystanie z menedżerów haseł oraz – tam, gdzie jest to możliwe – uwierzytelnianie wieloskładnikowe. • Szkoła organizuje regularne spotkania z profesjonalistami, którzy przedstawią najnowsze zagrożenia w sieci i sposoby ich unikania; • Psycholog/ Pedagog szkolnych podczas spotkania z rodzicami mówi o 'cyfrowym zdrowiu dzieci i młodzieży'. Tematyka obejmująca wpływ Internetu na zdrowie psychiczne dzieci. Rodzice dyskutują na temat fake newsów oraz fenomenie społecznego porównywania się; • Zachęcanie rodzin do dobrowolnego przeglądu ustawień prywatności, zabezpieczeń kont, aktualizacji urządzeń oraz wspólnie ustalonych zasad korzystania z technologii; • Rodzice dyskutują z wychowawcą na temat sposobów komunikowania z dziećmi i młodzież oraz wyznaczaniu im zasad, wspólnym ich tworzeniu; • Nauczyciele zachęcają dorosłych do przeprowadzania 'audytu cyfrowego' w domu, gdzie rodziny sprawdzają swoje ustawienia bezpieczeństwa online; • Spotkania z psychologiem podczas którego pomagają rodzicom zrozumieć, jak wspierać dzieci w krytycznym korzystaniu z Internetu; • Organizacja Kampanii „Dzień aktywności offline”. Jest to inicjatywa mająca na celu zachęcenie dzieci, młodzieży, ale również ich rodziców/opiekunów do oderwania się od ekranów i aktywnego, kreatywnego spędzenia czasu z rówieśnikami/ z rodzicami. W dobie powszechnego dostępu do urządzeń elektronicznych, warto zwrócić uwagę na rozwijanie umiejętności społecznych, manualnych i intelektualnych w sposób, który nie wymaga korzystania z technologii. Tego dnia w szkole zostaną zorganizowane różnorodne wydarzenia i aktywności, które pomogą uczniom odkryć radość z bycia offline. o Zorganizowane zostaną turnieje gier podwórkowych, takich jak skakanka, zbijak, czy przeciąganie liny. Ponadto, uczniowie mogą uczestniczyć w zajęciach ruchowych, takich jak zumba, joga, czy taniec, co sprzyja integracji i aktywności fizycznej; o W szkole zostanie stworzona przestrzeń do gry w różnorodne gry planszowe i logiczne. Dodatkowo, uczniowie będą mogli wziąć udział w warsztatach, podczas których zaprojektują i stworzą własne gry planszowe; o Zorganizowany zostanie wspólny piknik na trawie, podczas którego uczniowie będą mogli zrelaksować się na świeżym powietrzu. Odbędą się także warsztaty kulinarne, gdzie uczniowie przygotują proste, zdrowe przekąski;

	○ Uczniowie uczestniczą w „czytaniu pod chmurką”, gdzie w spokojnej atmosferze będą wspólnie czytać książki. Zaplanowano również warsztaty pisarskie, podczas których uczniowie będą tworzyć własne opowieści lub wiersze; ○ Uczniowie przygotowują krótkie przedstawienia teatralne lub inscenizacje bajek, a także będą mieli okazję muzykować i śpiewać piosenki. Te zajęcia pomogą rozwijać zdolności artystyczne i umiejętność pracy w grupie. • Spotkania rodziców / opiekunów z ekspertami z lokalnej instytucji ds. przeciwdziałania uzależnieniu od Internetu oraz zjawisku zwanemu fonoholizm; • Podczas spotkania z psychologiem bądź specjalnie wykwalifikowanym nauczycielem, należy zapoznać rodziców ze sposobami prowadzenia trudnych rozmów ze swoimi pociechami; • Przekazanie rodzicom / opiekunom prawnym uczniów programów edukacyjnych specjalnie przygotowanych do użytku domowego np. za pośrednictwem strony internetowej http://www.sieciaki.pl/ w przypadku uczniów szkoły podstawowej. Dla starszych uczniów swoją propozycję przygotowała Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. Jest to program edukacyjny skierowany do dzieci, uczący zasad bezpiecznego korzystania z Internetu. „Sieciaki.pl” to platforma, która poprzez zabawę uczy, jak unikać zagrożeń w sieci; • Wychowawcy i nauczyciele komunikują, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy, natomiast zasady reagowania określają przepisy prawa, statut szkoły, standardy ochrony małoletnich oraz obowiązujące w szkole procedury – przedstawienie podczas spotkania z rodzicami; • Wspólne rozwiązywanie indywidualnych problemów, proponowanie rozwiązań, poradnictwo; • Zorganizowanie spotkania informacyjnego z przedstawicielami policji, którzy wyjaśnią przepisy prawne, które chronią uczniów przed zjawiskiem cyberprzemocy oraz wytłumaczą jakie działania należy podjąć, gdy taka sytuacja się pojawi.			
1. Podnoszenie kompetencji oraz stałe doszkalanie w temacie bezpieczeństwa w sieci. 2. Przygotowanie nauczycieli i pracowników szkoły do rozpoznawania zagrożeń	- szkolenia, - spotkania z przedstawicielami policji oraz specjalistami, - przygotowanie materiałów informacyjno-edukacyjnym	Dyrektor szkoły	Cały rok szkolny/wg. potrzeb/ wg. harmonogramu szkoleń	Nauczyciele i wychowawcy
	Przykłady: • Nawiązanie ścisłej współpracy z psychologiem szkolnym oraz organizowanie regularnych zajęć,			

<table>
<tr><td>cyfrowych, reagowania na cyberprzemoc oraz bezpiecznego korzystania z narzędzi cyfrowych i AI.</td><td colspan="4">warsztatów, analizy przypadków i odgrywanie scenek służących ćwiczeniu sposobów prowadzenia rozmowy z uczniem doświadczającym zagrożenia w siec, skupiających się na tematyce cyberprzemocy. Celem tych zajęć jest wypracowanie skutecznych strategii rozmowy z dziećmi w obliczu trudnych sytuacji, w tym tych związanych z zagrożeniami w sieci. Wspólna praca nauczycieli i psychologa pozwala na lepsze zrozumienie problemów uczniów oraz na wypracowanie metod radzenia sobie z cyberprzemocą;
• Organizacja spotkań dotyczących prawnych aspektów cyberprzemocy, zabezpieczania dostępnych dowodów, zasad zgłaszania zdarzeń oraz zakresu odpowiedzialności szkoły i właściwych służb;
• Aktywny udział nauczycieli i wychowawców w konferencjach oraz seminariach poświęconych bezpiecznemu korzystaniu z Internetu. Udział w takich wydarzeniach umożliwia zdobycie aktualnej wiedzy i praktycznych umiejętności, które są niezbędne w codziennej pracy z młodzieżą w obszarze profilaktyki zagrożeń cyfrowych. Regularne doskonalenie kompetencji w tym zakresie pomaga nauczycielom w skutecznym przekazywaniu uczniom wiedzy na temat bezpiecznego korzystania z technologii. Nauczyciele uczestniczą w szkoleniu, które odpowie na pytanie w jak sposób chronić siebie i uczniów przed zagrożeniami w sieci, z uwzględnieniem najnowszych trendów i technik ochrony;
• Opracowanie i okresowe aktualizowanie szkolnych zasad bezpieczeństwa cyfrowego oraz procedur reagowania, z udziałem dyrektora, administratora systemów, inspektora ochrony danych, nauczycieli, specjalistów i innych osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary;
• Ćwiczenia praktyczne z ochrony danych: Jak zabezpieczyć dane osobowe nauczycieli i uczniów podczas pracy z narzędziami cyfrowymi;</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Promowanie bezpiecznego korzystania z Internetu.</td><td>- nawiązanie współpracy rodziców ze szkołą i współorganizowanie wydarzeń,
- spotkania z wychowawcami, psychologiem, pedagogiem szkolnym, przedstawicielem policji,
- e-lekcje.</td><td>Pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog szkolny, nauczyciele informatyki, nauczyciele, zaproszenie goście</td><td>Cały rok szkolny/wg. potrzeb</td><td>Rodzice / opiekunowie uczniów</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Współorganizowanie klasowych i szkolnych konkursów związanych z tematyką bezpiecznego korzystania z Internetu oraz zasad „Netykiety”, takich jak konkurs wiedzy na temat poprawnego i bezpiecznego</td></tr>
</table>

	zachowania w sieci, konkurs na najlepszy plakat lub spot reklamowy wskazujący na zagrożenia w Internecie. Takie działania promują świadomość wśród uczniów na temat cyberzagrożeń oraz rozwijają ich umiejętności w zakresie bezpiecznego korzystania z technologii; • Aktywny udział w corocznych zawodach organizowanych z okazji 'Dnia Bezpiecznego Internetu', które mają na celu promowanie odpowiedzialnego korzystania z sieci oraz propagowanie zasad bezpieczeństwa wśród młodzieży; • Organizowanie happeningów na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom od Internetu i fonoholizmowi. Celem tych wydarzeń jest zwiększenie świadomości społeczności szkolnej na temat zagrożeń związanych z nadmiernym korzystaniem z nowych technologii oraz promowanie zdrowych nawyków związanych z ich używaniem; • Prowadzenie zajęć w formie psychodramy, które rozwijają umiejętności empatycznego zachowania się oraz aktywnego słuchania. Te zajęcia pomagają uczniom lepiej zrozumieć siebie i innych, co może przeciwdziałać negatywnym zjawiskom, takim jak cyberprzemoc; • Wychowawcy zapoznają rodziców i opiekunów uczniów z zasadami bezpiecznego korzystania z Internetu, a także informują ich o sposobach przeciwdziałania cyberprzemocy. Dodatkowo, rodzice mogą uczestniczyć w e-lekcjach na portalu ECRK pod tytułem „Świadomy rodzic – problem agresji w Internecie", co pozwala im na lepsze zrozumienie problemów, z którymi mogą się spotkać ich dzieci; • Psycholog lub pedagog szkolny informuje rodziców/ opiekunów uczniów o objawach uzależnienia od nowych mediów, takich jak telefon komórkowy, komputer czy Internet. Dzięki temu rodzice mogą szybciej rozpoznać niepokojące sygnały i podjąć odpowiednie działania; • Organizacja spotkań ze specjalistą ds. uzależnień od Internetu i fonoholizmu, które mają na celu uświadomienie rodziców o zagrożeniach płynących z nowych mediów i technologii. Podczas tych spotkań omawiane są także sposoby przeciwdziałania tym uzależnieniom; • Lekcje prowadzone przez przedstawiciela policji, który zapoznaje rodziców z najnowszymi statystykami, objawami oraz sposobami przeciwdziałania cyberprzemocy. Dodatkowo, rodzice są informowani o konsekwencjach prawnych, jakie mogą czekać sprawców cyberprzemocy, co pomaga w budowaniu świadomości i odpowiedzialności wśród rodziców oraz uczniów; • Szkoła organizuje warsztaty dla dorosłych opiekunów dzieci na temat budowania zdrowych relacji z dziećmi w kontekście korzystania z nowych technologii. Tego typu zajęcia mogą pomóc rodzicom lepiej rozumieć potrzeby i wyzwania, z jakimi spotykają się ich dzieci w świecie cyfrowym, oraz wspierać ich w

	kształtowaniu zdrowych nawyków związanych z korzystaniem z mediów. • Cykl spotkań z psychologiem / pedagogiem szkolnym w zakresie poprawnego, efektywnego korzystania z sieci Internetowej oraz prowadzenia działań wpływających na zapewnienie uczniom bezpieczeństwa podczas korzystania z komputerów/ laptopów/ telefonów komórkowych/ tabletów domowych; • Zawiązanie grupy rodzicielskiej i opracowanie sposobów szybkiego reagowania w przypadku pojawienia się sytuacji kryzysowych.			
1. Rozwijanie krytycznego myślenia oraz umiejętności odpowiedzialnego odbierania, tworzenia i udostępniania treści cyfrowych. 2. Uświadomienie uczniom znaczenia nowych mediów oraz zagrożeń, jakie się z nim wiążą.	- godzina wychowawcza, wykłady, - godziny wychowawcze, - analiza reklam zamieszczanych w Internecie, TV, gazetach.	Pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog szkolny, nauczyciele informatyki, nauczyciele, wychowawcy klas	Cały rok szkolny/wg. potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: • Zapoznanie uczniów z zaletami i wadami korzystania z nowych mediów. Uświadomienie jak bardzo zmienił się świat na przestrzeni ostatnich lat oraz jak szybko ewoluuje za pomocą nowych narzędzi do komunikowania się z innymi ludźmi; • Uczniowie debatują na temat ‘fake news’ów” zamieszczanych na portalach społecznościowych oraz wypracowują metody radzenia sobie z emocjami jakie one w nich wywołują; • Rozwijanie odpowiedzialności za prawdziwość i sposób przekazywania informacji oraz szacunku dla innych osób podczas tworzenia, komentowania i udostępniania treści; • Zajęcia dotyczące praw i odpowiedzialności użytkowników internetu, poszanowania prywatności, wizerunku, własności intelektualnej oraz zasad komunikowania się bez przemocy; • Podopieczni stosują zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, oraz rozumieją i respektują ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety; • Rozmowy na godzinie wychowawczej na temat ich prawa uczniów do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych oraz ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci. Uczniowie wiedzą, w jaki sposób zabezpieczyć swoje urządzenia z dostępem do Internetu, znają aplikacje, które są w tym pomocne oraz wiedzą w jaki sposób z nich korzystać; • Podczas zajęć informatycznych uczniowie uczą się rozróżniać pozytywne i negatywne zachowania innych osób korzystających z technologii w tym w sieci Internet. Uczniowie zapoznani zostają z zasadami			

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">korzystania z internetu oraz przestrzegają przyjęte zasady związane z bezpieczeństwem w Internecie. Młodzi ludzie mają świadomość, że niebezpieczne treści, tudzież obrażające czy przemocowe powinny zostać zgłoszone (nie tylko na portalach społecznościowych) oraz wiedzą, gdzie i w jaki sposób to zrobi;
• Analizowanie przykładowych treści z mediów społecznościowych, portali informacyjnych i serwisów internetowych pod względem autora, źródła, daty, celu publikacji, przedstawionych dowodów i możliwych technik manipulacji.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Kształtowanie higieny cyfrowej i promowanie aktywności offline.
2. Rozwijanie bezpieczeństwa, odpowiedzialności i kultury komunikowania się w sieci.
3. Przygotowanie uczniów do reagowania na cyberprzemoc i inne zagrożenia cyfrowe.</td><td>- skrzynka zaufania,
- e-lekcja,
- warsztaty,
- praca indywidualna i w grupach,
- godziny wychowawcze.</td><td>Pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog szkolny, nauczyciele informatyki, nauczyciele, wychowawcy klas</td><td>Cały rok szkolny/wg. potrzeb</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Warsztaty pt.: „Higiena cyfrowa na co dzień” – praktyczne ćwiczenia i prezentacje o niebieskim świetle, „szyi SMS-owej” i krótkowzroczności. Omówienie różnic w krótko oraz długotrwałych relacjach online i offline, w tym gry symulacyjne pokazujące te kontrasty’
• Lekcje edukacyjne z bezpieczeństwa w sieci – scenki sytuacyjne bazujące na zagadnieniu cyberprzemocy, hejtu, patostreamingu, grooming’u. Podczaś ćwiczeń uczniowie będą uczyć się o asertywności oraz formach asertywnego reagowania;
• Problemowe korzystanie z internetu i urządzeń cyfrowych – rozpoznawanie sygnałów utraty kontroli, wpływu na sen, naukę, relacje i samopoczucie oraz poznawanie miejsc pomocy;
• Prowadzenie regularnych zajęć podczas godziny wychowawczej oraz lekcji informatyki na temat bezpiecznego korzystania z nowych mediów, ze szczególnym uwzględnieniem Internetu i telefonu komórkowego. Zajęcia te mają na celu zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń online oraz nauczenie ich, jak odpowiedzialnie korzystać z technologii;
• Informowanie uczniów o konieczności ochrony swoich danych osobowych oraz o potencjalnych konsekwencjach wynikających z ich niedopilnowania. W ramach tych działań prowadzone są pogadanki podczas godzin wychowawczych, a także udostępniane są materiały edukacyjne na portalu ECRK pt. „Chronię swoją prywatność” dla uczniów klas IV-VIII SP;
• Aktywny udział w corocznym „Dniu Bezpiecznego Internetu”, który ma na celu promowanie</td></tr>
</table>

	odpowiedzialnego korzystania z sieci oraz zwiększanie świadomości na temat bezpieczeństwa online; • Wypracowanie reguł bezpiecznego korzystania z Internetu oraz zapoznanie się z zasadami kulturalnego użytkowania sieci, tzw. 'Netykiety'. W ramach tych działań organizowane są inscenizacje, prelekcje oraz prezentacje multimedialne, które pomagają uczniom lepiej zrozumieć zasady etycznego korzystania z Internetu; • „Dzień offline” - specjalny dzień ogłoszony w szkole np. raz w okresie/ raz w miesiącu, kiedy uczniowie przychodzą do szkoły bez smartfonów, tabletów. Podczas tego dnia proponowane są uczniom nowe oraz alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego; • Wychowawcy zapoznają uczniów z koniecznością ochrony danych osobowych oraz cudzej własności intelektualnej. Uczniowie uczą się, jak dbać o swoje dane oraz szanować własność innych osób w przestrzeni online; • Podczas zajęć uczniowie opracowują model odpowiedniego zachowania w sytuacji, gdy stają się ofiarą, świadkiem lub sprawcą przemocy elektronicznej. Zajęcia te mają na celu wykształcenie odpowiedzialnych postaw i umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach; • Szkoła zapewnia osobom poszkodowanym oraz świadkom zdarzeń przemocowych pomoc psychologiczną, za zgodą prawnych opiekunów uczniów. Wsparcie to jest dostępne na każdym etapie interwencji, a jego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia emocjonalnego poszkodowanym; • Nauczyciele i wychowawcy klas pracują nad wzmocnieniem relacji oraz budowaniem zaufania między uczniami a psychologiem, pedagogiem szkolnym lub nauczycielem. uczniowie są informowani, że każde zgłoszenie zostanie potraktowane poważnie i przeanalizowane, a informacje będą udostępniane wyłącznie osobom, które powinny uczestniczyć w udzielaniu pomocy lub prowadzeniu interwencji. W sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub bezpieczeństwa ucznia szkoła podejmuje niezbędne działania, nawet jeżeli wymaga to przekazania informacji właściwym osobom lub instytucjom; • Promocja bezpiecznych stron internetowych i oprogramowania zabezpieczającego przed niepożądanymi treściami na szkolnej stronie internetowej. Celem jest zapewnienie uczniom i rodzicom dostępu do narzędzi, które pomogą w ochronie przed zagrożeniami online; • Umieszczenie na terenie szkoły skrzynki zaufania, która pozwala uczniom anonimowo zgłaszać problemy swoje lub swoich znajomych. Przed wprowadzeniem tej inicjatywy uczniowie są informowani o odpowiedzialnym korzystaniu ze skrzynki oraz o tym, że świadome przekazywanie fałszywych oskarżeń może krzywdzić inne osoby i utrudniać udzielanie pomocy. Wychowawcy przybliżają uczniom procedurę

	interwencyjną, w tym wsparcie ofiary, zabezpieczenie dowodów, ustalenie okoliczności zdarzenia, podjęcie działań wobec wszystkich osób uczestniczących w zdarzeniu, zgodnie z jego okolicznościami, statutem, standardami ochrony małoletnich i obowiązującymi procedurami, oraz monitorowanie sytuacji ucznia nawet po zakończeniu interwencji; • Prowadzenie zajęć z umiejętności prowadzenia dyskusji, poprawnego formułowania problemów, argumentowania oraz wyrażania emocji własnych i innych ludzi. Celem tych zajęć jest rozwijanie kompetencji komunikacyjnych uczniów, co przekłada się na lepsze relacje rówieśnicze i zdolność do radzenia sobie z konfliktami; • Wypracowanie wśród uczniów zasady działania według modelu: widzę, reaguję, pomagam. Zasada ta promuje odpowiedzialność i aktywność w przeciwdziałaniu przemocy oraz wsparcie dla osób potrzebujących pomocy; • Organizowanie zajęć z psychologiem lub wykształconym w tym kierunku nauczycielem na temat tolerancji wobec odmiennych poglądów i zachowań oraz przeciwdziałania dyskryminacji. Zajęcia te mają na celu budowanie otwartości i szacunku wobec różnorodności wśród uczniów; • Uczenie uczniów, jakie działania podjąć, gdy staną się ofiarą, świadkiem lub sprawcą przemocy elektronicznej. Dzięki temu uczniowie będą lepiej przygotowani do radzenia sobie w trudnych sytuacjach oraz będą świadomi odpowiednich kroków, jakie należy podjąć; • Promowanie zdrowego sposobu spędzania wolnego czasu w gronie rówieśników. Aktywności te mogą obejmować różnorodne zajęcia poza siecią, które rozwijają pasje i zainteresowania uczniów oraz wzmacniają relacje interpersonalne; • Organizowanie godziny wychowawczej poświęconej odpowiednim, konstruktywnym formom spędzania wolnego czasu w Internecie. Nauczyciele zachęcają uczniów do korzystania z Internetu w sposób, który wspiera ich rozwój i zainteresowania, a jednocześnie minimalizuje ryzyko uzależnień i negatywnych doświadczeń online; • Stworzenie szkolnej grupy wsparcia dla uczniów, którzy doświadczyli cyberprzemocy lub innych form przemocy elektronicznej. Grupa ta może działać pod opieką pedagoga lub psychologa szkolnego i oferować pomoc oraz wsparcie emocjonalne; • Szkoła promuje naukę przez zabawę z wykorzystaniem możliwości, jakie oferują nowe technologie oraz zasoby Internetu. W ramach tych działań organizowane są zajęcia, które pokazują, jak łączyć edukację z rozrywką w bezpieczny i efektywny sposób.

1. Rozwijanie umiejętności odpowiedzialnego, bezpiecznego i krytycznego korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji.	- spotkania z nauczycielami i specjalistami, - debaty, - prelekcje, warsztaty szkolne, - konkursy.	Nauczyciele informatyki, wychowawcy klas, zaproszeni specjaliści	Cały rok szkolny/wg. potrzeb	Uczniowie

Przykłady:

- Prezentacja multimedialna przedstawiająca podstawy sztucznej inteligencji, jej historię, przykłady zastosowania oraz znaczenie w codziennym życiu;
- Debata szkolna pt.: „Technologia: wróg czy przyjaciel?" Podczas zajęć uczniowie pracują w grupach oraz przygotowują argumenty za i przeciw, dotyczące korzystania z urządzeń cyfrowych i AI;
- Nauczyciele informatyki organizują praktyczne warsztaty, podczas których uczniowie mogą stworzyć proste modele AI, np. rozpoznawania obrazów czy generowania tekstu, używając narzędzi takich jak Scratch czy Teachable Machine;
- Uczniowie uczą się, jak korzystać z narzędzi SI do rozpoznawania dezinformacji i fałszywych wiadomości, co może pomóc im chronić się przed dezinformacją i nieprawdziwymi treściami;
- Konkurs na pomysł odpowiedzialnego wykorzystania AI do rozwiązania wybranego problemu szkoły lub społeczności lokalnej. Prace oceniane są pod kątem innowacyjności i praktyczności;
- Uczniowie opracowują przewodnik po aplikacjach opartych na SI, które mogą pomóc im w nauce, takich jak Duolingo, Photomath, Canva czy Wolfram Alpha;
- Podczas godziny wychowawczej uczniowie debatują nad plusami oraz minusami sztucznej inteligencji;
- Zajęcia o zagrożeniach związanych z sztucznej inteligencji, takich jak oszustwa internetowe, czy wyłudzanie danych, oraz jak się przed nimi chronić.
- Przeprowadzenie zajęć wyjaśniających, czym jest generatywna sztuczna inteligencja, do czego może być wykorzystywana oraz dlaczego jej odpowiedzi mogą być niepełne, nieaktualne, stronnicze albo nieprawdziwe;
- Wykonanie ćwiczenia „Czy AI ma zawsze rację?". Uczniowie otrzymają odpowiedź wygenerowaną przez AI i sprawdzą zawarte w niej informacje w podręczniku, materiałach ZPE oraz innych wiarygodnych źródłach. Następnie wskażą informacje prawdziwe, nieprecyzyjne, błędne i niemożliwe do potwierdzenia;
- Sprawdzanie źródeł wskazanych przez AI. Uczniowie zweryfikują, czy podany autor, tytuł, publikacja lub

	adres internetowy rzeczywiście istnieją oraz czy źródło potwierdza przedstawioną informację; • Analizowanie przykładów właściwego wykorzystania AI, takich jak przygotowanie pytań do powtórki, uzyskanie prostszego wyjaśnienia trudnego pojęcia, uporządkowanie własnych pomysłów lub sprawdzenie poprawności samodzielnie przygotowanego tekstu; • Ustalenie zasady, że uczeń nie wpisuje do narzędzi AI danych osobowych, danych logowania, informacji o zdrowiu, sytuacji rodzinnej, dokumentacji szkolnej ani innych informacji poufnych. Nie przesyła również zdjęć i nagrań innych osób bez odpowiedniej podstawy prawnej lub wymaganej zgody; • Przeprowadzenie warsztatów dotyczących praw autorskich i plagiatu. Uczniowie analizują, czym różni się samodzielna praca, dozwolona pomoc narzędzia, inspiracja oraz przypisanie sobie autorstwa treści wygenerowanej przez AI; • Uczniowie uczestniczą w warsztatach dotyczących deepfake'ów. Uczniowie poznają przykłady możliwego wykorzystania sztucznie zmienionego obrazu, głosu lub nagrania oraz zagrożenia związane z podszywaniem się pod inne osoby, ośmieszaniem, oszustwami i dezinformacją.			
1. Przygotowanie nauczycieli do bezpiecznego, odpowiedzialnego i zgodnego z zasadami szkoły korzystania z narzędzi AI oraz wspierania uczniów w ich właściwym wykorzystywaniu.	- spotkania ze specjalistami, - kursy, szkolenia, warsztaty, - spotkania i debaty Rady Pedagogicznej.	Dyrektor szkoły	Cały rok szkolny – zgodnie z harmonogramem szkoleń i doskonalenia zawodowego	Nauczyciele oraz wychowawcy
	Przykłady: • Nauczyciele uczestniczą w szkoleniu pt. „Wykorzystanie sztucznej inteligencji w edukacji"; • Organizacja debaty dla nauczycieli, w której omawiane są możliwe scenariusze rozwoju edukacji w kontekście rosnącej roli sztucznej inteligencji; • Szkoła organizuje projekt pt. „Szkoła vs sztuczna inteligencji w kontekście szkolnym"; • Szkolenie dla rodziców „Czy sztuczna inteligencja jest bezpieczna?"; • Opracowanie przez Radę Pedagogiczną szkolnych zasad korzystania z AI, obejmujących dopuszczalne zastosowania, ochronę danych, obowiązek weryfikowania odpowiedzi, sposób informowania o użyciu narzędzia oraz postępowanie w przypadku pracy niesamodzielnej. Zasady powinny być spójne ze statutem,			

	wymaganiami edukacyjnymi, zasadami oceniania, ochroną danych oraz regulacjami dotyczącymi praw autorskich i bezpieczeństwa systemów informatycznych; • Przygotowanie przez nauczycieli przykładowych informacji umieszczanych przy zadaniach, np. „wykorzystanie AI jest niedozwolone", „AI może zostać wykorzystana wyłącznie do przygotowania pomysłów" albo „wykorzystanie AI jest dozwolone pod warunkiem opisania sposobu pracy"; • Rada pedagogiczna opracowuje wskazówki dotyczące prowadzenia rozmowy z uczniem w przypadku wątpliwości co do samodzielności pracy. Rozmowa dotyczy sposobu powstania pracy, wykorzystanych źródeł, zakresu użycia AI oraz rozumienia przedstawionych treści; • Dyrektor wyznacza osoby odpowiedzialne za okresowy przegląd zasad korzystania z AI, z uwzględnieniem kompetencji z zakresu dydaktyki, ochrony danych, bezpieczeństwa cyfrowego i prawa.

1. Wspieranie rodziców w rozumieniu możliwości, ograniczeń i zagrożeń związanych ze sztuczną inteligencją oraz w kształtowaniu odpowiedzialnego korzystania z AI przez dzieci.	- spotkania ze specjalistami, -szkolenia, prelekcje.	Dyrekcja szkoły, zaproszeni specjaliści, nauczyciele informatyki	Cały rok szkolny/ podczas zebrań z rodzicami	Rodzice/opiekunowie dzieci
	Przykłady: • Rodzice dowiadują się, jak uczyć dzieci etycznego korzystania ze sztucznej inteligencji, aby unikać nadużyć i zrozumieć odpowiedzialność związaną z tworzeniem i użytkowaniem algorytmów; • Przedstawienie rodzicom dostępnych narzędzi bezpieczeństwa i kontroli rodzicielskiej oraz zasad korzystania z nich w sposób proporcjonalny do wieku, potrzeb i dojrzałości dziecka, z poszanowaniem jego prywatności; • W miarę możliwości organizacyjnych umożliwianie rodzicom konsultacji dotyczących doboru bezpiecznych narzędzi cyfrowych wspierających naukę dziecka; • Dyskusja na temat etycznych aspektów korzystania ze sztucznej inteligencji, w tym zagadnienia prywatności, danych osobowych i odpowiedzialnego korzystania z nowych technologii; • Przekazanie rodzicom informacji, jak rozmawiać z dzieckiem o korzystaniu z AI, sprawdzać tok wykonania zadania i wspierać samodzielność bez całkowitego zakazywania nowych narzędzi;			

	• Przedstawienie zasad ochrony danych, zgodnie z którymi do narzędzi AI nie należy wpisywać informacji o zdrowiu, sytuacji rodzinnej, danych logowania, dokumentacji szkolnej ani przesyłać zdjęć innych osób bez odpowiedniej podstawy i zgody; • Zapoznanie rodziców z zagrożeniami związanymi z deepfake'ami, podszywaniem się pod inne osoby, fałszywymi nagraniami głosowymi i próbami wyłudzenia pieniędzy lub danych; • Omówienie sposobu reagowania, gdy dziecko wykorzystuje AI do niesamodzielnego wykonywania zadań albo natrafi na niepokojącą, fałszywą lub szkodliwą treść.

Zdrowie psychiczne, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom behawioralnym

Wzmacnianie dobrostanu uczniów, rozwijanie umiejętności korzystania z pomocy oraz zapobieganie przemocy, uzależnieniom behawioralnym i sytuacjom kryzysowym.

Zdrowie psychiczne, poczucie bezpieczeństwa i dobre relacje są niezbędne dla prawidłowego rozwoju, nauki i funkcjonowania uczniów. Działania szkoły służą wzmacnianiu czynników chroniących, rozwijaniu umiejętności rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie ze stresem i trudnościami, rozwiązywania konfliktów oraz zwracania się o pomoc.

Istotnym obszarem działań jest przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, zachowaniom autoagresywnym, problemowemu korzystaniu z Internetu, mediów społecznościowych i gier oraz innym uzależnieniom behawioralnym. Uczniowie powinni znać dostępne formy wsparcia, osoby, do których mogą się zwrócić, oraz sposoby właściwego reagowania w sytuacji zagrożenia.

Zadaniem nauczycieli i pracowników szkoły jest zauważanie niepokojących zmian w zachowaniu ucznia, zapewnienie mu bezpieczeństwa, podjęcie spokojnej rozmowy oraz uruchomienie odpowiedniej pomocy we współpracy z rodzicami, specjalistami i właściwymi instytucjami. Działania interwencyjne prowadzone są zgodnie z obowiązującymi przepisami, standardami ochrony małoletnich i procedurami szkolnymi.

Cel główny: Wzmacnianie czynników chroniących zdrowie psychiczne uczniów, rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnościami i korzystania z pomocy, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom behawioralnym oraz zapewnienie właściwego wsparcia w sytuacjach zagrożenia zdrowia, życia lub bezpieczeństwa ucznia.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Doskonalenie kompetencji nauczycieli i pracowników szkoły w zakresie wspierania zdrowia psychicznego	- szkolenia i warsztaty, - ćwiczenie rozmowy wspierającej, zapoznawanie pracowników z procedurami szkoły, - konsultacje ze specjalistami,	Dyrekcja szkoły	Cały rok szkolny/ wg. potrzeb	Nauczyciele i inni pracownicy szkoły

uczniów, zapobiegania uzależnieniom behawioralnym i przemocy oraz reagowania w sytuacjach kryzysowych 2. Nawiązanie współpracy z Instytucjami pomocowymi oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	- współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi instytucjami pomocowymi, - udostępnianie materiałów oraz informacji o miejscach pomocy			
	Przykłady: • Zorganizowanie dla nauczycieli i wychowawców szkolenia wyjaśniającego, czym są uzależnienia behawioralne, czym różnią się od uzależnień od substancji oraz jakie zachowania mogą wskazywać na rozwijający się problem; • Nauczyciele zapoznają się ze sposobami i narzędziami prowadzenia efektywnego wsparcia w różnych sytuacjach trudnych, kryzysowych i traumatycznych. Prowadzone szkolenie powinno bazować na następujących tematach: o Rozmowa bezpośrednia z uczniem: ▪ rozmowa z uczniem, przygotowanie do niej oraz sposoby zaznajomienia młodego człowieka z celem spotkania ▪ znaczenie bezpiecznej i przyjaznej atmosfery ▪ język rozmowy odpowiednio dostosowanie do swojego odbiorcy ▪ umiejętność uważnego słuchania ▪ dynamika rozmowy oraz umiejętność odpowiedniego reagowania na emocje i reakcje uczniów • Rozmowa z rodzicami lub opiekunami prawnymi ucznia niepełnoletniego. Wychowawca lub specjalista szkolny przedstawia zaobserwowane zmiany, wysłuchuje informacji przekazanych przez rodziców i wspólnie z nimi ustala możliwe sposoby wsparcia ucznia. Rozmowa powinna dotyczyć faktów i zaobserwowanych zachowań, bez formułowania nieuprawnionych diagnoz lub ocen sytuacji rodzinnej. • Obserwowanie zmian w funkcjonowaniu ucznia, w szczególności jego zachowania, samopoczucia, relacji rówieśniczych, frekwencji, sposobu komunikowania się i reagowania w sytuacjach społecznych. Pojedynczy sygnał nie przesądza o występowaniu problemu, jednak nagłe, nasilające się lub utrzymujące zmiany wymagają zainteresowania i odpowiedniej reakcji. • Szkolenie pt. „Jak rozmawiać z „trudnym rodzicem”. Zdarza się, że komunikat na temat martwiących			

	zachowań ucznia budzą wyraźny sprzeciw ich opiekunów. Takie sytuacje nie należą do rzadkości. Nauczyciele powinni wiedzieć, w jaki sposób sobie z tym radzić. Proponujemy skorzystać z treningu online skierowanemu dla całej Rady Pedagogicznej pt. „Współpraca z 'trudnymi' rodzicami" • Depresja, kryzysy i próby samobójcze. Każdy nauczyciel, w szczególności nauczyciele pracujący z uczniami w wieku 12-19 lat, muszą posiadać wiedzę o silnej zależności pomiędzy występowaniem wśród młodzieży określonych zaburzeń psychiczny a wysokim ryzykiem samobójstwa. W okresie dojrzewania, uczniowie zmagają się z szeregiem problemów natury psychicznej. Burzliwe dojrzewanie, intensywnie zachodzące przemiany biologiczne, psychologiczne i społeczne, którym towarzyszą nagłe zmiany zachowania (postawy buntu, negacji norm i autorytetów, prowokacji oraz dążenie do odrębności i poszukiwanie sensu życia). Nauczyciele nie rozpoznają ani nie diagnozują zaburzeń psychicznych. Powinni natomiast znać podstawowe sygnały pogorszenia stanu psychicznego ucznia, wiedzieć, jak rozpocząć rozmowę wspierającą oraz komu i w jaki sposób przekazać informację. W przypadku podejrzenia zagrożenia zdrowia lub życia ucznia należy niezwłocznie podjąć działania zgodne z obowiązującą w szkole procedurą.			
1. Przygotowanie pracowników szkoły do podejmowania skoordynowanych działań w przypadku pogorszenia stanu psychicznego ucznia, zagrożenia zdrowia lub życia, przemocy rówieśniczej i innych sytuacji kryzysowych.	- opracowanie lub aktualizowanie procedur, - szkolenia i ćwiczenia praktyczne, - zapoznawanie pracowników z podziałem odpowiedzialności, aktualizowanie wykazu instytucji i miejsc pomocy, analizowanie sposobu przeprowadzonych interwencji bez ujawniania niepotrzebnych danych uczniów	Dyrekcja szkoły, psycholog szkolny, pedagog szkolny, zaproszeni goście	Cały rok szkolny/wg. rozpoznanych potrzeb	Nauczyciele, wychowawcy
	Przykłady: • Dyrektor szkoły, we współpracy z wyznaczonymi nauczycielami i specjalistami, opracowuje lub aktualizuje zasady postępowania w sytuacjach kryzysowych. Rada pedagogiczna zostaje zapoznana z przyjętymi rozwiązaniami w zakresie dotyczącym zadań nauczycieli. • Przeszkolenie nauczycieli ze stworzonej interwencyjnej procedury postępowania. Nauczyciele są świadomi,			

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">gdzie szukać pomocy, zarówno psychologicznej, prawnej, socjalnej jak i medycznej.
• W sytuacji wymagającej skoordynowanego działania dyrektor wyznacza osoby odpowiedzialne za udzielenie uczniowi pomocy. W zależności od charakteru zdarzenia mogą to być wychowawca, pedagog, pedagog specjalny, psycholog szkolny, przedstawiciel dyrekcji oraz inni pracownicy szkoły. Ich zadaniem jest zebranie niezbędnych informacji, ocena bieżącego bezpieczeństwa ucznia, ustalenie sposobu postępowania, kontakt z rodzicami ucznia niepełnoletniego oraz – jeżeli zachodzi taka potrzeba – skierowanie ucznia i jego rodziny do właściwych specjalistów albo powiadomienie odpowiednich służb. Szkoła nie zastępuje diagnozy ani terapii prowadzonej przez uprawnionych specjalistów.
• Przeprowadzenie dla nauczycieli ćwiczeń praktycznych, w tym scenek i analizy przypadków, dotyczących rozmowy z uczniem zgłaszającym przemoc, problemowe korzystanie z technologii, silny kryzys emocjonalny lub inną trudną sytuację. Po ćwiczeniu uczestnicy omawiają sposób reakcji, użyty język, granice odpowiedzialności nauczyciela oraz konieczne dalsze działania.
• Nauczyciele reagują na sygnały mogące wskazywać na poważne pogorszenie stanu psychicznego ucznia, samookaleczenia, wypowiedzi o rezygnacji z życia lub inne zachowania wskazujące na możliwość zagrożenia zdrowia albo życia. Nie pozostawiają ucznia bez opieki i niezwłocznie uruchamiają obowiązującą w szkole procedurę.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Udzielania wsparcia nauczycielom.
2. Zwiększenie świadomości na temat wypalenia zawodowego.
3. Umiejętność radzenia sobie z trudnymi, obciążającymi sytuacjami.</td><td>- spotkanie informacyjne z psychologiem, psychiatrą
- szkolenia
- literatura przedmiotu, broszury
- nawiązanie współpracy z lokalną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz psychologiem specjalizującym się w temacie wypalenia zawodowego</td><td>Dyrektor szkoły, psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny, zaproszeni goście</td><td>Cały rok szkolny/wg. potrzeb</td><td>Nauczyciele, wychowawcy</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Nauczyciele biorą udział w szeregu warsztatach o tematyce wypalenia zawodowego, np.:
1. Czym jest, jak się objawia, jakie są jego przyczyny i konsekwencje?
2. Sposoby radzenia sobie z pierwszymi objawami wypalenia.</td></tr>
</table>

	3. Umiejętne odpoczywanie a wypalenie zawodowe. 4. Jak respektować własne granice? 5. Jak możemy wzajemnie się wspierać w naszej szkole? 6. Gdzie szukać pomocy, wsparcia? Jak o tym rozmawiać?			
1. Rozpoznawanie potrzeb uczniów oraz czynników chroniących i czynników ryzyka związanych ze zdrowiem psychicznym, uzależnieniami behawioralnymi i przemocą. 2. Budowanie relacji opartych na zaufaniu, szacunku i dostępności pomocy. 3. Zapoznawanie uczniów z rolą specjalistów oraz dostępnymi formami wsparcia.	- badania ankietowe, - rozmowy z uczniami; - konsultacje z rodzicami; - obserwacja funkcjonowania klas, - analiza zgłaszanych problemów, - spotkania ze specjalistami, - ewaluacja podjętych działań	Psycholog szkolny, pedagog szkolny, wychowawcy klas, nauczyciele	Cały rok szkolny/wg. rozpoznanych potrzeb	Cała społeczność szkolna
	Przykłady: 1. Praca nad relacjami i komunikacją w trójkącie dziecko-rodzic-wychowawca. 2. Wychowawca, we współpracy ze specjalistami szkolnymi, rozpoznaje potrzeby klasy, analizuje zgłaszane trudności i planuje odpowiednie działania wychowawcze, profilaktyczne lub wspierające. W razie potrzeby uczeń i jego rodzina otrzymują informację o możliwości skorzystania ze specjalistycznej diagnozy lub pomocy poza szkołą. 3. Zajęcia integracyjne na świeżym powietrzu/ wyjazdy integracyjne/ wyjścia. Organizacja wycieczek, gry i zabawy integracyjne, uroczystości klasowe, szkolne oraz zajęcia o charakterze wolontariackim. 4. Spotkanie z psychologiem oraz psychiatrą. Psycholog lub lekarz psychiatra wyjaśnia, na czym polega jego praca, kiedy warto zwrócić się o pomoc oraz czym różni się pomoc psychologiczna, psychoterapeutyczna i psychiatryczna. Uczniowie poznają dostępne bezpłatne i odpłatne formy pomocy oraz sposoby skorzystania z nich.			
1. Rozwijanie umiejętności życiowych uczniów, w szczególności rozpoznawania i wyrażania emocji,	- zajęcia wychowawcze i profilaktyczne, - warsztaty, - ćwiczenia praktyczne i scenki, - działania integracyjne, - aktywność ruchowa i zajęcia na	Psycholog szkolny, pedagog szkolny, wychowawcy klas, nauczyciele	Cały rok szkolny/ wg. rozpoznanych potrzeb	Uczniowie

<table>
<tr><td rowspan="2">samoregulacji, radzenia sobie ze stresem, budowania relacji, rozwiązywania konfliktów oraz korzystania z pomocy.</td><td>świeżym powietrzu,
- kampanie informacyjne,
- działania rówieśnicze,
- udostępnianie materiałów i informacji o miejscach pomocy</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
1. Profilaktyka zdrowia psychicznego poprzez promowanie odpowiednich aktywności psychoedukacyjnych oraz prowadzenie działań informacyjnych. Uczniowie wiedzą, jakie symptomy (zachowania, uczucia, myśli, itp.) powinny budzić ich czujność oraz wiedzą, gdzie szukać wsparcia, gdy taka sytuacja się wydarzy.
2. Zachęcanie uczniów do rozmów podczas przerw lekcyjnych. „Aktywne przerwy” – możliwość prezentowania przez uczniów swoich talentów, zainteresowań, itp.
3. Projekt pt. „ruch to zdrowie” jest inicjatywą nauczycieli wychowania fizycznego i wychowawców. Zadaniem projektu jest uświadomienie uczniom pozytywnych aspektów zdrowego stylu życia, poznanie zasad zdrowego odżywiania oraz wiedza, jak aktywność oraz konkretne pokarmy wpływają na kondycję psychiczną oraz fizyczną.
4. Uczniowie posiadają wiedzę na temat depresji, zaburzeń depresyjnych oraz wiedzą, gdzie i w jaki sposób szukać pomocy.
5. Szkoła prowadzi miesięczny projekt walki z depresją, który zakończy się w Ogólnopolskim Dniu walki z Depresją, który przypada na 23 lutego.
Podczas miesięcznego projektu, uczniowie poznają czynniki wpływające na zdrowie psychiczne, podstawowe sygnały wymagające zwrócenia się o pomoc oraz dostępne formy wsparcia. Podczas zajęć każda z klas opracowuje przydzielony uprzednio przez nauczycieli temat, który zostanie zaprezentowany podczas spotkania całej szkoły.
6. Udział w programie profilaktycznym „Kurs na odporność”.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Rozwijanie umiejętności efektywnej komunikacji z dorosłymi i dziećmi
2. Kształtowanie empatii u</td><td>- godziny wychowawcze,
- dramy, ćwiczenia</td><td>Psycholog szkolny, pedagog szkolny, wychowawcy klas, nauczyciele</td><td>Cały rok szkolny/ wg. potrzeb</td><td>Uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:</td></tr>
</table>

uczniów.	• Kształtowanie empatii oraz umiejętności zrozumienia drugiego człowieka a. Uczniowie uczą się rozpoznawać i nazywać własne emocje oraz odczytywać emocje innych osób, bez przypisywania im intencji, opisują i nazywają swoje emocje (w przypadku gdy to ćwiczenie stanowi problem, nauczyciele próbują przenieść emocje z ucznia na osobę drugą, co powinno ułatwić dokonanie interpretacji). b. Podczas zajęć uczniowie ćwiczą umiejętność aktywnego słuchania oraz odpowiedniego zadawania pytań. c. Zajęcia praktyczne prowadzone w formie dramy. Ćwiczenia prowadzone są w parach, uczniowie mogą samodzielnie wybrać sytuację trudną, którą chcą się podzielić oraz odegrać, bądź temat zostanie przekazany przez nauczyciela. Po odegraniu dram, uczniowie dzielą się swoimi przeżyciami i obserwacjami z resztą grupy. Opisują, w jaki sposób przebiegła rozmowa, jakie wypowiedzi, zachowanie było im pomocne, jakie pytanie sprawiły im trudność, co przeszkadzało, a co spowodowało dyskomfort. Uczniowie dzielą się spostrzeżeniami oraz sugestiami, w jaki sposób można prowadzić podobne rozmowy w przyszłości.

1. Zapobieganie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy oraz rozwijanie umiejętności ich rozpoznawania, zgłaszania i bezpiecznego reagowania.	- godziny wychowawcze, - dramy, ćwiczenia	Psycholog szkolny, pedagog szkolny, wychowawcy klas, nauczyciele	Cały rok szkolny/ wg. potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: • Przeprowadzenie zajęć wyjaśniających różnice pomiędzy konfliktem, zachowaniem agresywnym i przemocą rówieśniczą. Uczniowie przeanalizują przykładowe sytuacje i wskażą zachowania wymagające natychmiastowego zgłoszenia osobie dorosłej; • Omówienie różnych form przemocy, w tym przemocy fizycznej, słownej, psychicznej, relacyjnej i cyfrowej. Szczególna uwaga zostanie poświęcona wykluczaniu z grupy, poniżaniu, rozpowszechnianiu plotek oraz publikowaniu krzywdzących treści; • Analizowanie roli osoby doświadczającej przemocy, osoby stosującej przemoc, osób wspierających takie zachowanie oraz biernych i aktywnych świadków; • Przeprowadzenie z uczniami ćwiczeń pokazujących, jak świadek może zareagować bez narażania własnego bezpieczeństwa, np. poprzez wezwanie osoby dorosłej, okazanie wsparcia osobie pokrzywdzonej,			

	nieudostępnianie krzywdzących materiałów i przekazanie posiadanych informacji; • Zapoznanie uczniów, w sposób dostosowany do ich wieku, ze standardami ochrony małoletnich, zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi w szkole oraz dostępnymi sposobami zgłaszania przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy i innych zagrożeń.			
1. Wzmacnianie kompetencji rodziców w zakresie wspierania zdrowia psychicznego uczniów, zapobiegania uzależnieniom behawioralnym i przemocy oraz rozpoznawania sytuacji wymagających specjalistycznej pomocy. 2. Rozwijanie współpracy z rodzicami i specjalistami w konkretnych przypadkach.	- spotkania i warsztaty, - konsultacje indywidualne, materiały informacyjne, - informacje o miejscach pomocy, - wspólne ustalanie sposobów wspierania ucznia.	Dyrektor szkoły, psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny, zaproszeni goście	Cały rok szkolny/ wg. potrzeb	Rodzice/ opiekunowie dzieci
	Przykłady: • Psycholog bądź wykwalifikowany w temacie nauczyciel w konstruktywny sposób prowadzą szkolenie dla rodziców/ opiekunów dzieci na temat sytuacji trudnych, kryzysowych i traumatycznych; • Rodzice poznają sygnały mogące wskazywać na pogorszenie stanu psychicznego ucznia, zasady prowadzenia rozmowy wspierającej oraz sposoby uzyskania pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, psychiatrycznej lub interwencyjnej. Podkreśla się, że rozpoznanie zaburzenia należy do odpowiednio przygotowanego specjalisty; • Przekazanie rodzicom materiału informacyjnego przedstawiającego sygnały ostrzegawcze, sposoby prowadzenia rozmowy z dzieckiem oraz miejsca udzielające specjalistycznego wsparcia; • Prowadzenie oddzielnych spotkań z rodzicami osoby doświadczającej przemocy i osoby ją stosującej. Podczas spotkań zostaną przedstawione ustalone fakty, działania już podjęte przez szkołę oraz plan dalszego postępowania; • Uzgodnienie z rodzicami konkretnych sposobów wspierania dziecka, obserwowanych sygnałów ostrzegawczych oraz zasad wymiany informacji o zmianach w jego zachowaniu i samopoczuciu. • Przekazanie rodzicom informacji o dostępnej pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, terapeutycznej lub interwencyjnej, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb dziecka.			
1. Podejmowanie interwencji w przypadku	- realizacja szkolnych procedur, - indywidualne rozmowy	Dyrektor szkoły, psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny,	Cały rok szkolny/ wg. potrzeb	Cała społeczność szkolna

przemocy rówieśniczej		wychowawcy klas, nauczyciele		
	Przykłady: • Opracowanie lub uaktualnienie procedury postępowania obejmującej natychmiastowe przerwanie przemocy, zapewnienie bezpieczeństwa, ocenę stanu osoby pokrzywdzonej, udokumentowanie zdarzenia oraz przekazanie informacji właściwym osobom. W przypadku ucznia pełnoletniego zakres przekazywanych rodzicom informacji ustala się z uwzględnieniem jego pełnoletniości, obowiązujących przepisów oraz potrzeby ochrony zdrowia i życia; • Prowadzenie oddzielnych rozmów z uczestnikami i świadkami zdarzenia. Osoba pokrzywdzona nie będzie zmuszana do bezpośredniej konfrontacji z osobą stosującą przemoc; • Zabezpieczenie w przypadku cyberprzemocy dostępnych dowodów, np. wiadomości, zrzutów ekranu, adresów stron lub nagrań, zgodnie z obowiązującymi procedurami i zasadami ochrony danych; • Poinformowanie rodziców osób uczestniczących w zdarzeniu oraz ustalenie dalszych działań, chyba że przepisy lub bezpieczeństwo dziecka wymagają zastosowania innego sposobu postępowania; • Dokonanie oceny, czy zdarzenie spowodowało zagrożenie zdrowia lub kryzys psychiczny i czy konieczne jest uruchomienie szkolnej procedury kryzysowej albo zawiadomienie odpowiednich instytucji.			
1. Udzielanie odpowiednio dobranego wsparcia osobie doświadczającej przemocy, osobie stosującej przemoc oraz świadkom zdarzenia, a także monitorowanie sytuacji po zakończeniu interwencji.	- spotkania, konsultacje w pojedynkę, - obserwacje, - monitorowanie sytuacji.	Psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny, wychowawcy klas, nauczyciele	Według potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: • Opracowanie z osobą doświadczającą przemocy planu bezpieczeństwa określającego, do kogo może się zwrócić, gdzie może uzyskać pomoc oraz, jakie działania podejmie szkoła w celu ochrony przed kolejnymi zdarzeniami. • Wyznaczenie osobie pokrzywdzonej zaufanego pracownika szkoły, który będzie utrzymywał z nią regularny kontakt i obserwował jej samopoczucie. • Przeprowadzenie z osobą stosującą przemoc rozmowy dotyczącej odpowiedzialności za zachowanie i jego konsekwencji. Następnie zostanie przygotowany plan zmiany zachowania, obejmujący jasno określone wymagania, wsparcie specjalisty i sposób monitorowania realizacji ustaleń i oceny zmiany zachowania.			

	• Zagwarantowanie świadkom możliwości bezpiecznego przekazania informacji oraz omówienia emocji i obaw związanych ze zdarzeniem. • Podjęcie działań naprawczych w klasie lub grupie bez ujawniania poufnych informacji, publicznego wskazywania uczestników zdarzenia ani zmuszania osoby pokrzywdzonej do przyjęcia przeprosin. • Monitorowanie sytuacji po zakończeniu interwencji, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości odwetu, dalszego wykluczania lub przeniesienia przemocy do internetu.

Ciekawość, aktywność poznawcza i sprawczość uczniów – rozwijanie zainteresowań, samodzielności, wytrwałości i odpowiedzialności za własny rozwój

Ciekawość poznawcza jest naturalną potrzebą odkrywania, zadawania pytań, poszukiwania wyjaśnień i poznawania otaczającego świata. Jej rozwijanie sprzyja budowaniu motywacji wewnętrznej, samodzielności, wytrwałości, odpowiedzialności za własny rozwój oraz gotowości do podejmowania nowych wyzwań.

Działania wychowawczo-profilaktyczne szkoły powinny tworzyć uczniom warunki do rozpoznawania i rozwijania zainteresowań, dzielenia się pomysłami, podejmowania inicjatyw, bezpiecznego poszukiwania informacji oraz uczenia się na podstawie własnych doświadczeń. Ważne jest budowanie atmosfery, w której uczniowie mogą zadawać pytania, przedstawiać różne stanowiska, podejmować próby i popełniać błędy bez obawy przed ośmieszeniem.

Rozwijanie aktywności poznawczej powinno łączyć się z kształtowaniem umiejętności odróżniania faktów od opinii, sprawdzania wiarygodności informacji, dostrzegania manipulacji oraz odpowiedzialnego korzystania ze źródeł cyfrowych. Szczególne znaczenie ma również wzmacnianie przekonania uczniów, że mogą wpływać na własny rozwój i otoczenie poprzez podejmowanie przemyślanych, odpowiedzialnych działań.

Rozwijanie ciekawości, zainteresowań, samodzielności, wytrwałości i sprawczości uczniów oraz tworzenie środowiska szkolnego sprzyjającego zadawaniu pytań, podejmowaniu inicjatyw, konstruktywnemu reagowaniu na błędy i niepowodzenia oraz przyjmowaniu odpowiedzialności za własny rozwój.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Rozpoznawanie i wspieranie zainteresowań, mocnych stron,	- rozmowy, dyskusje, - tworzenie map zainteresowań oraz miejsca do składania pytań.	Psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny, wychowawcy klas, nauczyciele	Cały rok szkolny/wg. potrzeb	Uczniowie

uzdolnień oraz indywidualnych obszarów aktywności uczniów.	**Przykłady:** ● Na początku roku szkolnego nauczyciele/ wychowawcy klas przeprowadzają krótką ankietę lub rozmowę o zainteresowaniach uczniów. Warto zapytać, jakie tematy są dla nich ciekawe, czego chcieliby się nauczyć i jakie problemy chcieliby lepiej zrozumieć; ● Wychowawcy lub inni nauczyciele wspólnie z uczniami przygotowują „mapę zainteresowań i mocnych stron klasy". Zebrane informacje mogą zostać wykorzystane przy planowaniu działań integracyjnych, wychowawczych, społecznych, projektowych i pozalekcyjnych; ● W szkole lub klasie można utworzyć stacjonarne albo cyfrowe miejsce do zgłaszania pytań, pomysłów i propozycji uczniowskich. Zgłoszone zagadnienia mogą stanowić podstawę rozmów wychowawczych, debat, spotkań ze specjalistami, inicjatyw samorządu uczniowskiego lub dobrowolnych przedsięwzięć uczniowskich.			
1. Tworzenie atmosfery sprzyjającej zadawaniu pytań, wyrażaniu własnego zdania, podejmowaniu prób i poszukiwaniu różnych rozwiązań.	- rozmowy, godziny wychowawcze, - praca w grupach, - projekty.	Wychowawcy klas, nauczyciele, psycholog szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny	Cały rok szkolny wg. potrzeb	Uczniowie
	Przykłady: ● Szkoła lub poszczególne klasy mogą realizować inicjatywę „Pytanie tygodnia" albo „Pytanie miesiąca". Uczniowie zgłaszają pytania dotyczące interesujących ich zjawisk, relacji społecznych, bezpieczeństwa, zdrowia, kultury, technologii lub najbliższego otoczenia. Wybrane pytania mogą stać się tematem debaty, spotkania ze specjalistą, przedsięwzięcia uczniowskiego albo samodzielnego poszukiwania odpowiedzi; ● Przed rozpoczęciem zaplanowanego tematu godziny wychowawczej, nauczyciele rozpoczynają zajęcia od pokazania zdjęcia, przedmiotu, krótkiego filmu, fragmentu tekstu albo ciekawego wyniku doświadczenia. Zanim nauczyciel wyjaśni temat, uczniowie powiedzą, co zauważyli i o co chcieliby zapytać; ● Uczniowie uczą się układania pytań otwartych, na które nie można odpowiedzieć jedynie „tak" albo „nie". Uczniowie będą tworzyć pytania rozpoczynające się między innymi od słów: „dlaczego?", „w jaki sposób?", „co by się stało, gdyby?".			
1. Rozwijanie samodzielności,	- inicjatywy uczniowski, - praca w grupach,	Wychowawcy klas, nauczyciele, psycholog	Cały rok szkolny wg.	Uczniowie

<table>
<tr><td rowspan="2">wytrwałości, krytycznego myślenia i gotowości uczniów do podejmowania inicjatyw.</td><td>- wolontariat,
- akcje informacyjne.</td><td>szkolny, pedagog szkolny, pedagog specjalny</td><td>potrzeb</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Wychowawcy i nauczyciele podejmują z uczniami działania wzmacniające wytrwałość, gotowość do ponowienia próby oraz konstruktywne reagowanie na błędy i niepowodzenia. Uczniowie analizują, na co mieli wpływ, czego dowiedzieli się dzięki podjętej próbie oraz co mogą zmienić przy kolejnym działaniu;
Organizowanie zajęć pt.: „Jeden temat – różne spojrzenia”. Szkoła może organizować debaty, spotkania lub wydarzenia „Jeden problem – różne spojrzenia”, podczas których uczniowie analizują zagadnienie społeczne, zdrowotne, środowiskowe, technologiczne lub dotyczące życia szkoły z różnych perspektyw. Celem działania jest rozwijanie otwartości na odmienne stanowiska, umiejętności argumentowania i poszanowania różnic;
Uczniowie mogą rozpoznawać problemy występujące w szkole lub najbliższym otoczeniu, np. dostępność miejsc odpoczynku, bezpieczeństwo przejść dla pieszych, natężenie hałasu, gospodarowanie wodą lub ilość zieleni. Następnie, odpowiednio do wieku, opracowują propozycje możliwych rozwiązań i przedstawiają je społeczności szkolnej, dyrekcji, samorządowi uczniowskiemu albo właściwym instytucjom;
Uczniowie tworzą mapy pokazujące związki między wiadomościami zdobywanymi na różnych lekcjach. Uczniowie zastanawiają się, jaka wiedza jest potrzebna do zrozumienia danego problemu;
Szkoła organizuje gry terenowe, spacery badawcze lub trasy zadaniowe, których celem jest rozwijanie współpracy, samodzielności, orientacji w najbliższym otoczeniu, rozwiązywania problemów oraz odpowiedzialnego działania;
Wzmacnianie sprawczości uczniów poprzez umożliwianie im zgłaszania i realizowania własnych inicjatyw.</td></tr>
</table>

Wspieranie przez szkołę wychowawczej i profilaktycznej roli rodziny

Wspieranie wychowawczej roli rodziny stanowi jedno z kluczowych zadań szkoły i jest zgodne z głównymi kierunkami polityki oświatowej państwa. Realizacja tego zadania odbywa się poprzez odpowiednią organizację zajęć edukacyjnych i wychowawczych, wspólne działania profilaktyczne oraz rozwijanie partnerskiej współpracy między szkołą a rodzicami.

Współpraca ta opiera się na wzajemnym szacunku, zaufaniu i odpowiedzialności, a jej celem jest stworzenie spójnego systemu wychowawczego wspierającego rozwój dziecka. Tylko konsekwentne, zintegrowane działania rodziny i szkoły mogą zapewnić harmonijny rozwój młodego człowieka, sprzyjający jego sukcesom edukacyjnym i społecznym.

Cele programu:

1. Poznanie oczekiwań i potrzeb rodziców – systematyczne uwzględnianie opinii rodziców w procesie wychowawczo-edukacyjnym.
2. Tworzenie przestrzeni do dialogu – budowanie partnerskich relacji pomiędzy nauczycielami, wychowawcami i rodzicami, opartych na współodpowiedzialności.
3. Aktywne włączanie rodziców w życie szkoły – angażowanie rodziców w organizację i realizację działań wychowawczo-profilaktycznych.
4. Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców – organizacja warsztatów, konsultacji i prelekcji z udziałem psychologa, pedagoga lub innych specjalistów.
5. Budowanie wspólnoty wychowawczej – kształtowanie atmosfery współpracy opartej na wartościach, tradycji, wzajemnym szacunku i odpowiedzialności za dobro dziecka.
6. Rozwijanie współpracy w sytuacjach trudnych i kryzysowych – zapewnienie sprawnej wymiany informacji oraz wspólne ustalenie odpowiednich form pomocy i wsparcia dla ucznia.

<table>
<tr><th>Zadanie</th><th>Sposób realizacji</th><th>Odpowiedzialny</th><th>Termin oraz częstotliwość</th><th>Odbiorca</th></tr>
<tr><td>1. Diagnozowanie jakości współpracy pomiędzy szkołą a rodzicami i opiekunami prawnymi uczniów.</td><td>- Badanie ankietowe i ewaluacyjne;
- Spotkanie z psychologiem;
- Spotkania z rodzicami uczniów;
- Rozmowy i konsultacje;
- Analiza zgłaszanych potrzeb i podejmowanych działań.</td><td>Dyrektor, zespół badawczy, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog.</td><td>Cały rok szkolny/wg potrzeb</td><td>Wychowawcy, nauczyciele, dyrekcja, rodzice, opiekunowie dzieci</td></tr>
<tr><td>2. Rozpoznawanie potrzeb, oczekiwań i trudności występujących we wzajemnej komunikacji.</td><td colspan="4">Przykłady:
Określenie przez wychowawcę, jaki procent rodziców/ opiekunów uczniów bierze udział w organizowanych wywiadówkach. Taka aktywność jest oznaką najmniejszego, minimalnego zainteresowania dorosłych swoimi podopiecznymi. Konieczne jest również przeanalizowanie, którzy opiekunowie podejmują się aktywnych działań (np. organizacja lub współorganizacja wyjazdów klasowych/ szkolnych, imprez szkolnych, eventów, itp.);
Sporządzenie raportu stanu rodzin doświadczających trudności i rodzin wymagających wsparcia. Sporządzenie listy działań, jakie zostały podjęte przez szkołę w celu pomocy uczniom tych rodzin oraz analiza ich dotychczasowej skuteczności;
Poinformowanie rodziców przez wychowawcę podczas spotkania z rodzicami dorosłych o obecnej, jakości nawiązywania współpracy na linii rodzice-nauczyciele. Wychowawca informuje rodziców/ opiekunów uczniów, że ich wsparcie i pomoc jest bardzo mile widziane i niezbędne oraz że posiadane przez nich prawa zezwalają im na podejmowanie interwencji oraz udział w życiu placówki szkolnej;
Poinformowanie przez psychologa/ pedagoga szkolnego rodziców/ opiekunów o tym jak istotne jest utrzymywanie ciągłej i dobrej relacji na linii opiekunowie uczniów-nauczyciele – często to oni najwięcej czasu przebywają z uczniami z rodzin problemowych i mogą reagować na pojawienie się niepożądanych sygnałów.</td></tr>
<tr><td>1. Pełnienie funkcji informacyjnej w sytuacjach kryzysowych.</td><td>- Spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym; warsztaty, konsultacje;
- E-szkolenie.
- Omawianie procedur obowiązujących</td><td>Dyrektor, pedagog szkolny/ specjalny, psycholog, wychowawcy, koordynator standardów ochrony małoletnich.</td><td>Cały rok szkolny/wg potrzeb</td><td>Nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja szkoły, rodzice</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td rowspan="2">2. Podnoszenie społecznych kompetencji nauczycieli.
3. Zapewnienie dostępu do informacji i pomocy w sytuacjach trudnych oraz kryzysowych.
4. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych i interwencyjnych nauczycieli.
5. Doskonalenie współpracy szkoły z rodzicami, specjalistami i instytucjami wspierającymi rodzinę.</td><td>w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka;
- Przekazywanie materiałów i informacji o dostępnych formach pomocy.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Prowadzenie szkoleń dotyczących komunikacji i współpracy z rodzicami w sytuacjach trudnych.
Organizowanie konsultacji dla rodziców i opiekunów prawnych dotyczących problemów wychowawczych oraz wychowania bez przemocy.
Opracowanie i udostępnianie aktualnego wykazu specjalistów, instytucji oraz telefonów pomocowych.
Przekazywanie informacji o standardach ochrony małoletnich, procedurach interwencyjnych i procedurze „Niebieskie Karty”.
Koordynowanie pomocy uczniom i rodzinom oraz kierowanie ich – w razie potrzeby – do odpowiednich instytucji.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Nawiązywanie i rozwijanie dialogu pomiędzy szkołą a rodzicami i opiekunami prawnymi.
2. Zapoznawanie rodziców i opiekunów prawnych</td><td>- Zebrania, konsultacje i spotkania indywidualne;
- Rozmowy z wychowawcami i specjalistami;
- Ankiety i inne formy zbierania opinii;
- Współpraca z Radą Rodziców.</td><td>Dyrektor szkoły, wychowawcy, wszyscy nauczyciele, specjaliści</td><td>Wrzesień, cały rok szkolny/wg potrzeb</td><td>Nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja szkoły oraz rodzice/ opiekunowie uczniów</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
Dyrektor, psycholog/ pedagog szkolny, wychowawcy klas, uświadamiają rodziców/ opiekunów prawnych</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>z zasadami współpracy ze szkołą oraz przysługującymi im prawami i obowiązkami.
3. Poznanie oczekiwań rodziców/ opiekunów uczniów względem szkoły i nauczycieli.
4. Usprawnienie działania Rady Rodziców/ innych organów, w których pracę angażują się rodzice/ opiekunowie prawni i faktyczni uczniów.</td><td colspan="4">i faktycznych opiekunów uczniów, jakie mają prawa i obowiązki. Dowiadują się, jakie działania mogą podjąć, aby pomóc pracownikom szkoły w realizacji programu edukacyjnego, (np. wyjścia do teatru, do kina, do muzeum z uczniami, współorganizowanie lekcji, pomoc finansowa, bądź w realizacji konkretnego wydarzenia itp.). Szkoła zachęca i umożliwia dorosłym podejmowania samodzielnych inicjatyw, samodzielnego angażowania się w życie placówki oraz dzielenia pomysłami z odpowiednimi nauczycielami bądź wychowawcami klas;
• Dyrektor, wychowawcy organizują cykliczne spotkania z opiekunami szkoły, podczas których podsumowują ostatni okres (i/lub inny okres czasu) oraz oceniają, jakość nawiązanej współpracy pomiędzy dorosłymi, a szkołą.
• Wychowawca organizuje spotkanie z opiekunami dzieci, podczas którego zapoznaje się z ich opiniami i oczekiwaniami względem sposobu nauczania i funkcjonowania szkoły;
• Wychowawca, nauczyciele informują rodziców o prowadzonych aktywnościach – wywieszanie informacji na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej, na blogu grupy/ szkoły/ klasy, wysyłanie maili do rodziców, powiadamianie dorosłych podczas spotkań w szkole;
• Szkoła organizuje Dni Otwarte dla rodziców/ opiekunów, podczas których uczniowie wcielają się w rolę organizatorów wydarzenia i oprowadzają rodziców/ opiekunów po szkole i przygotowanych atrakcjach.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Włączenie rodziców i opiekunów prawnych w organizowanie życia szkoły oraz realizowanie działań wychowawczych, profilaktycznych, kulturalnych i integracyjnych.</td><td>- Współorganizowanie wydarzeń przy współpracy rodziców/ opiekunów uczniów i nauczycieli;
- organizacja wydarzenia „Tydzień Rodziny – w blasku ojcostwa”
- Stosowanie kar w postaci prac społecznych.</td><td>Dyrektor szkoły, Rada rodziców, wyznaczeni nauczyciele</td><td>Cały rok szkolny</td><td>Rodzice/ opiekunowie uczniów, wychowawcy klas, rodzice/opiekunowie uczniów</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Pracownicy szkoły współorganizują wraz z opiekunami uczniów niektóre projekty np. imprezy szkolne, wyjścia do kina/ teatru/ muzeum, Dzień Sportu, Dzień Dziecka, Dnia Patrona Szkoły – w współorganizację zaangażowani zostają przedstawiciele Rady Rodziców, delegacje dorosłych z poszczególnych klas oraz inni chętni rodzice/ opiekunowie;
• Wspólne spotkania rodziców i nauczycieli z udziałem uczniów – wspólne organizowanie wydarzeń np.:</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">✓ wieczorne czytanie w bibliotece – spontaniczne czytanie z podziałem na role (rodzice, nauczyciele i uczniowie angażują się w odgrywanie ról);
✓ oglądanie zjawisk astrologicznych tj. deszcz meteorów; podziwianie gwiazd; nauka o konsultacjach;
✓ zabawa w biwakowanie na terenie szkoły;
✓ zorganizowanie wieczoru filmowego filmu wybranego w wyniku głosowania;
✓ zorganizowanie konkursu plastycznego na najlepszy plastyczny duet: rodzic z dzieckiem;
✓ zorganizowanie jasełek dla rodziców;
✓ zorganizowanie akcji zarobkowej/ rzeczowej dla schroniska dla zwierząt;
✓ organizowanie turniejów rodzinnych na określony temat;
✓ wspólne gotowanie np. przyrządzanie sałatek, potraw na zimno.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Wspólne rozwiązywanie sytuacji problemowych.
2. Prowadzenie diagnozy środowiskowej, udzielenie wsparcia rodzinom potrzebującym.
3. Współpraca z instytucjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie.</td><td>- Informowanie osób potrzebujących o instytucjach/ organizacjach świadczących pomoc.
- Konsultacje i rozmowy indywidualne.</td><td>Dyrektor, pedagog, psycholog, wychowawcy</td><td>Cały rok szkolny wg potrzeb</td><td>Pedagog/ psycholog szkolny, nauczyciele i wychowawcy, rodzice/ opiekunowie dzieci</td></tr>
<tr><td colspan="4">Przykłady:
• Psycholog/ pedagog szkolny opracowuje metody oraz możliwe formy wsparcia dla rodzin potrzebujących. Kontakt przybiera formę telefonu zaufania, bądź zaufanej skrzynki mailowej. Za pośrednictwem mediów rodzice informują o swoich strapieniach, licząc tym samym na wsparcie i dyskrecję osób, z którymi się kontaktują;
• Psycholog/ pedagog szkolny/ wychowawca udzielają informacji o możliwych formach wsparcia świadczących wsparcie w miejscu zamieszkania bądź innym miejscu zasugerowanym przez osobę potrzebującą (np. droga mniej oficjalna poprzez kontakt telefoniczny) – omawiane sytuacje problemowe to np.: problemy wychowawcze, problemy komunikacyjne w rodzinie, przemoc w rodzicie, sytuacje nałogowe, ubóstwo, długotrwałe sytuacje chorobowe, bezrobocie, eurosieroctwo, choroby;
• Psycholog/ pedagog szkolny wspomaga wychowawcę klasy w przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych – wspólne prowadzenie indywidualnych i bezpośrednich spotkań z rodzicami, odwiedzanie domu rodzinnego ucznia;
• Wspólne prowadzenie projektów np. przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i przemocowym wśród uczniów:
✓ diagnoza problemu;</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">✓ wdrożenie wszelakiej formy edukacji na temat zjawiska agresji i przemocy (za pomocą ulotek, pogadanek, szkoleń, psychodram, poradników, filmów, warsztatów, spotkań z przedstawicielami służb mundurowych itp.);
✓ konsultacja ze specjalistami na temat sytuacji problemowej oraz wprowadzenie działań naprawczych;
✓ wspólne organizowanie różnego typu akcji promujących zdrowy tryb życia;
✓ informowanie o konsekwencjach, jakie spotykają sprawców przemocy i agresji;
✓ informowanie uczniów, w jaki sposób bronić się przed agresją i przemocą międzyrówieśniczą, gdzie szukać pomocy, jakie działania podjąć, aby minimalizować możliwość zaistnienia sytuacji problemowe.

Tego typu działania powinny dotyczyć każdej sytuacji problemowej w szkole. Warto angażować rodziców/ prawnych opiekunów dzieci w prowadzone projekty. Wspólne działanie z pewnością usprawni pracę oraz zwiększy efektywność prowadzonych działań.

Wspólne działanie integruje społeczność szkolną, jednakże można prowadzić indywidualne projekty również na poziomie poszczególnych klas. Zwiększy to poczucie bezpieczeństwa uczniów oraz poprawi panującą atmosferę. Z tego powodu warto zaznajamiać rodziców oraz uczniów z możliwymi bądź faktycznymi trudnościami. Warto aby traktowali oni społeczność szkolną jako własną, zminimalizuje to ryzyko inicjowania przez nich zachowań problemowych i ryzykownych.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz instytucji udzielających pomocy osobom doświadczających takiego zagrożenia.

2. Zwiększenie świadomości istnienia wielu form pomocy – poprawa dostępności do jednostek interwencyjnych przy</td><td>- Pogadanki z przedstawicielami służb mundurowych oraz osobami przeszkolonymi do udzielania pomocy osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą domową;
- Udostępnianie materiałów szkoleniowych (ulotek, broszur, filmów) informujących o problemie.</td><td>Dyrektor, pedagog szkolny/pedagog specjalny, psycholog, wychowawcy klas</td><td>Cały rok szkolny</td><td>Rodzice i uczniowie</td></tr>
<tr><td colspan="4">Działania:

• Prowadzenie zajęć uświadamiających, czym jest dobre zachowanie, a czym to nieakceptowane i jakie konsekwencje spotkają sprawcę takiego zachowania;
• Informowanie o tym, w jaki sposób uczniowie powinni się zachowywać, gdy są świadkiem bądź ofiarą przemocy domowej;
• Prelekcja prowadzona przez psychologa z poradni, który zajmuje się pomocą dla rodzin dotkniętych</td></tr>
</table>

współpracy z poradnią psychologiczno - pedagogiczną, prowadzenie poradnictwa, w szczególności działań informacyjnych i edukacyjnych dla osób dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową. 3. Rozbudzanie poczucia solidarności i braku obojętności na krzywdy ludzkie.	przemocą; • Informowanie o skutkach, jakie niesie ze sobą doznawanie przemocy oraz przebywanie w otoczeniu, gdzie występuje takie zachowanie; • Stworzenie i udostępnienie listy osób/psychologów, którzy służą pomocą w tym temacie i na terenie regionu zamieszkania ucznia; • Systematyczne przekazywanie informacji o instytucjach pomocowych (gazetki, broszury, informacje przekazywane poprzez dziennik elektroniczny); • Pedagogizacja rodziców, uświadamianie, że zachowanie stosujące przemoc nie jest dobrym sposobem wychowawczym; • Zapoznanie z procedurą Niebieskiej Karty -monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, obserwowanie rodzin swoich wychowanków oraz zgłaszanie wszelkich niepokojących sytuacji do odpowiednich służb.